

MOZAİK

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRLER

Aybeniz Metin

Beyza Gül Türkmen

Dilasu Pala

Halil Kanyurt

Çizer: Nur Gül

SOSYAL

1 • Eiffel Kulesi	Reyyan Nur Yassıkaya
2 • Brits, Billboard, iHeart	Dilasu Pala, Esmâ Erdoğan
4 • Ayın Filmi: Interstellar	Mert Kaplan
7 • Ayın Dizisi: Sweet Tooth	Hale Dikmen
9 • Ayın Kitabı: Açlık Oyunları	Işık Elçin
13 • Blockchain ve Güvenlik	Hüseyin Kayacan
16 • Burçlar ve Gerçekleri	Cennet Sude Toscalı
18 • Hocalara Gittik: Korkmaz Hoca	Melahat Tuğral
19 • Ayın Ülkesi: Kolombiya	Eren Berk Karabulut
22 • Ayın Tablosu: İnci Küpeli Kız	Aybüke Erdoğan
23 • Kişilik Tipi: Demirbaş	Elif Ersoy, Sermin Aydemir
24 • Bi' Dene İstersen: Soğuk Çay	Dilasu Pala
26 • Özhan Şen ile Röportaj	Eren Berk Karabulut

SANATSAL/EDEBİ

31 • Tak Tak	Dilasu Pala
33 • 4 Küçük Ressam	Nilsu Bahşı
35 • Eleştiri Gelişiminin İlk Adımıdır	İlyas Arda Turpan

BİLİMSEL

36 • Marie Curie	Sude Sultan Özkan
39 • Kafein Nedir?	Sermin Erdoğan
40 • Bilimsel Gelişmeler	Sude Sultan Özkan
42 • Kelebek Etkisi Nedir?	Sezin Dingil
44 • Yapay Zekanın Sınırı	Halil Kanyurt
45 • Spekülatif Evrim-2	Nail Enes Kaderli

SOSYAL • SOSYAL • SOSYAL • SOSYAL •

Şehrin Ortasındaki Elektrik Direği: Eiffel Kulesi

d.

Eiffel Kulesi, tam 132 yıl önce Fransız Devrimi'nin 100. Yıl kutlamaları için düzenlenen Paris Fuarı'nın giriş kapısı olarak 1889'da ziyarete açılmıştır. Yapımı iki sene süren 300 metrelik devasa kule ismini inşa ettiren firmanın sahibi Gustave Eiffel'den almıştır. Kulenin asıl mimarı ise Stephen Sauvestre'dir. İlk başlarda Gustave Eiffel, Kule'ye sadece 20 yıl için müsaade alabilmişti. Dolayısıyla, 1909 yılında kulenin sökülmesi gerekiyordu. Ancak kule, iletişim için çok uygun yüksekliğe sahip olduğundan ve yeni yüzyılda Atlantik ötesi haberleşmeye imkân sağladığından, faaliyet göstermeye devam etmesine izin verildi. Bu bağlamda Eiffel Kulesi radyo yayıncılığının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Eiffel Kulesi, radyo dalgalarını çok uzun mesafelere yayabilmesinin de avantajıyla, I. Dünya Savaşı'nda sinyal kesici ve bozucu olarak da kullanılmıştır.

İnşa edildiği günden bu yana, Fransızların tabiriyle "Demir Leydi'nin" seveni kadar sevmeyeni de olmuştur. Kule o zaman ki Paris halkı tarafından şehrin utanç lekesi olarak görülmüş hatta 300 kadar sanatçı, yazar ve mimar toplanıp bir mektup yazmıştır. Ve Paris'in el değmemiş güzelliğini zedeleyen dev bir elektrik direği görünümlü bu kulenin yapımına son verilmezse Paris'i terk edeceklerini söylemişlerdir. Ancak kule, zamanla herkes tarafından sevmeye başlanmış ve günümüzde dünyanın en güzel mimari yapılarından biri olarak görülür hale gelmiştir. Dönemin ünlü öykü yazarı Guy de Maupassant bile başlarda kulenin en büyük karşıtlarından olmasına rağmen, bir süre sonra kulenin tepesindeki kafenin devamlı müşterisi haline gelmiştir. Gerçi, kendisi davaya ihanetinin nedenini soranlara "Paris'te bu çirkin şeyin görünmediği tek yer burası da ondan!" diye cevap verirmiş. Maupassant'ın her zaman oturduğu masa bugün bile üzerinde bir notla Eiffel'in tepesinde durmaktadır.

Eiffel Kulesi, günümüzde Paris'in en çok ziyaret edilen noktası olmasının yanı sıra, en tepedeki 27 metrelik radyo vericisiyle halen bir verici istasyonu olarak da kullanılmaktadır.

Reyyan Nur Yassıkaya

2021 MÜZİK ÖDÜLLERİ

BİLLBOARD

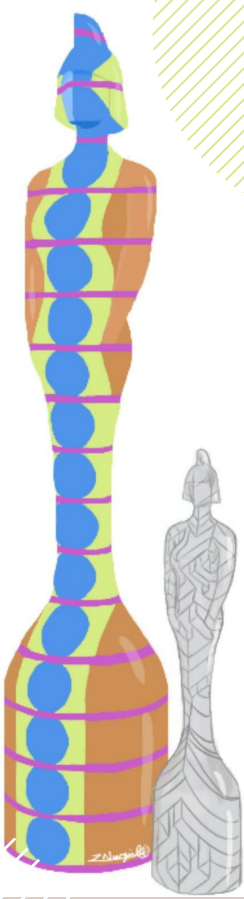
1990 yılından günümüze kadar verilmekte olan BBMA yani Billboard Müzik Ödülleri prestijli müzik ödüllerinden biridir. ABD' de şarkı ve albümlerin haftalık popülerlik durumlarına göre sıralayan bir araştırmaya dayalı olan BBMA, çeşitli kategorilerde verilir. En çok BBMA kazanan sanatçı 27 ödül ile Drake 'dir. 23 ödül ile Taylor Swift ve Beyonce onu takip etmektedir.

Bu yıl tören Microsoft Theatre'da, Nick Jonas'ın sunuculuğunda gerçekleşti. İkon Ödülü'nü alan Pink, sahne şovunu da dokuz yaşındaki kızı Willow ile birlikte gerçekleştirdi. Yılın sanatçısı ödülü Drake 'e , yılın kadın şarkıcısı ödülü Taylor Swift'e verildi. BTS adaylık aldığı tüm kategorilerden ödül alarak The Weeknd ise aldığı 10 ödülle geceye damgasını vurdu. The weeknd'in ödül kazandığı 10 kategori

- Top Male Artist
- Top Radio Songs Artist
- Top R&B Artist
- Top R&B Male Artist
- Top R&B Album
- Top Radio Song
- Top R&B Song
- Top Hot 100 Artist
- Top Hot 100 Song
- Top Artist

Diğer ödüller

- Top New Artist: Pop Smoke
- Top Female Artist: Taylor Swift
- Top Duo/Group: BTS
- Top Billboard 200 Artist: Taylor Swift
- Top Streaming Songs Artist: Drake
- Top Song Sales Artist: BTS
- Top Social Artist (Fan Voted): BTS
- Top Rap Artist: DaBaby
- Top Country Artist: Gabby Barrett
- Top Rock Artist: Machine Gun Kelly
- Top Latin Artist: Bad Bunny
- Top Dance/Electronic Artist: Lady Gaga
- Top Christian Artist: Elevation Worship
- Top Billboard 200 Album: Pop Smoke "Shoot for the Stars, Aim for the Moon"
- Top Gospel Artist: Kanye West
- Top Streaming Song: DaBaby ft. Roddy Ricch "ROCKSTAR"
- Top Collaboration: Gabby Barrett ft. Charlie Puth "I Hope"

BRİTS

BRIT Ödülleri, kısaca The BRITs, British Phonographic Industry tarafından her yıl dağıtılan pop müzik ödülleridir. 1977 yılından bu yana verilmektedir. BRIT, British or Britannia sözcüklerinin kısaltmasıdır. Fakat daha sonra, British Record Industry Trust sözcüklerinin kısaltması olarak kullanılmıştır. Bu yılki Brits töreni Greenwich'de gerçekleşti. Törenin başlıca kategorilerine ve kazananlarına bakalım.

Dua Lipa törende 2 ödül ile gecenin en çok ödül kazanan kişisiydi. "Female Solo Artist" ve Future Nostalgia albümü ile "Mastercard Album" ödülünü kazandı.

Harry Styles, "Watermelon Sugar" teklisiyle "British Single" kategorisinde ödül kazandı.

Haim kardeşler, "Uluslararası Grup" dalında BRITS kazandılar.

The Weeknd, ödül töreninde "Uluslararası Solo Erkek Sanatçı" dalında BRITS kazandı.

Billie Eilish, "Uluslararası Kadın Solo Sanatçı" BRITS ödülünü kazandı.

Little Mix, Brit Ödülleri'nde "En İyi İngiliz Grup" ödülünü kazandı ve bu ödülü kazanan ilk kadın grubu oldu.

Taylor Swift Brit Ödülleri'nde "Global Icon Award" ödülüyle onurlandırıldı.

Taylor bu ödülle, tarihte bu ödülü alan ilk kadın sanatçı hâline geldi. Daha önce bu ödülü kazanan kişiler ise:

-Elton John (2013)

-David Bowie (2016)

-Robbie Williams (2017) şeklinde.

iHEART

Genelde kümülatif çalma verileriyle seçilen bazı kategorileri halk oylamasıyla seçilen iHeartRadio Müzik Ödülleri, 2014 yılında iHeartRadio tarafından kurulan geçen yıldaki en popüler sanatçıları ve müzikleri onurlandıran bir törendir. Drake ve Taylor Swift en çok ödül verilmiş sanatçılar arasında yer almaktadır.

Bu yıl Dolby Theatre'da düzenlenen iHeartRadio Müzik Ödülleri'nde Usher törene ev sahipliği yaptı. Törenin özel konğu Ariana Grande açılış için The Weeknd ile performans sergiledi. Elton John Icon Ödülünü anlamlı bir konuşma ile kabul ederek geceyi onurlandı.

Song of the Year: "Blinding Lights" - The Weeknd

Female Artist of the Year: Dua Lipa

Best Duo/Group of the Year: Dan+Shay

Best Collaboration: "Savage" (Remix) - Megan Thee

Stallion featuring Beyoncé

Best New Pop Artist: Doja Cat

Alternative Rock Song of the Year: "Level of Concern" -

Twenty One Pilots

Producer of the Year: Max Martin

Türlere göre yılın albümü ödülleri:

Alternative rock: Machine Gun Kelly - Tickets to My Downfall

Country: Luke Combs - What You See Ain't Always What You Get

Dance: Diplo - Diplo Presents Thomas Wesley, Chapter 1: Snake Oil

Latin Pop/Reggaeton: Bad Bunny - YHLQMDLG

Pop: Taylor Swift - Folklore

R&B: Jhené Aiko - Chilombo

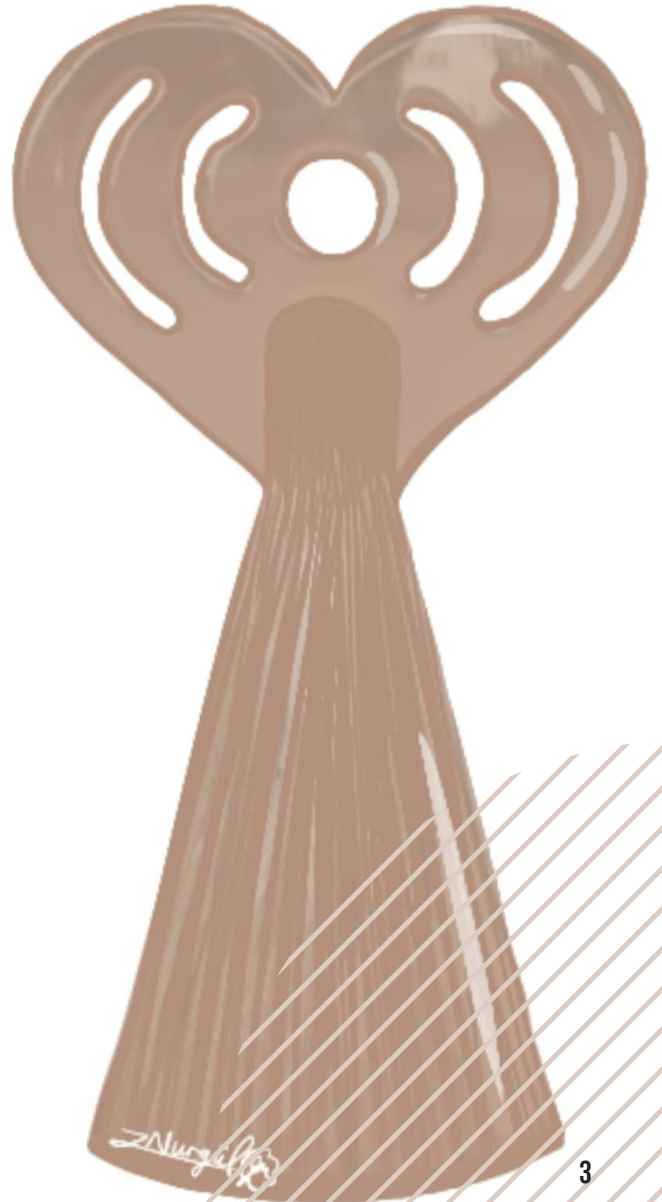
Rap: Lil Baby - My Turn

Regional Mexican: Christian Nodal - Ayayay!

Rock: AC/DC - Power Up

Yazarlar:

Esma Erdoğan & Dilasu Pala

INTERSTELLAR

YAZAN: MERT KAPLAN

Yönetmen: Cristopher Nolan

Oyuncu Kadrosu: Matthew McConaughey, Anne Hathaway, Jessica Chastain

IMDb: 8,6

Yakın gelecekte Dünya toz fırtınaları ve tarımsal kıtlığın yaşandığı, ömrünün sonuna yaklaştığı bir haldedir. Eski NASA pilotu olan Joseph Cooper tarımın verimsiz olduğu bu zaman diliminde çiftçilikle uğraşmakta, çocukları Murphy ve Tom'a bakmaktadır. Bir toz fırtınası sonrası kızı Murphy'nin odasındaki toz desenlerini fark eder. Garip bir yer çekimi anomalisinin neden olduğu bu desenler belli koordinatlara karşılık gelmektedir. Koordinatları takip eden Cooper NASA'nın gizli bir üssüne ulaşır. Önceden NASA pilotluğu yapmış olan Cooper insanlığın yaşayabileceği yeni bir gezegen bulmak için "Lazarus Görevleri"ne katılır.

Bu yazı filme dair ayrıntılı bilgiler içerdiğinden filmi izledikten sonra okumanız önerilmektedir

Çehov'un Silahı

Çehov'un silahı bir hikâyede her ögenin bir amaca hizmet etmesi gerektiğini, hikâyeye hizmet etmeyip ilgisiz kalan unsurların bulunmaması gerektiğini belirten ilkedir. Rus oyun ve öykü yazarı Anton Çehov tarafından ortaya konmuştur. Çehov bu ilkeyi şöyle dile getirir:

"Hikâye ile alakalı olmayan her şeyi kaldırın. Eğer ilk bölümde 'duvarda bir tüfek asılı' diyorsanız ikinci veya üçüncü bölümde o silah patlamalıdır. Eğer ateşlenmeyecekse o silah orada asılı olmamalıdır."

Filmde bir obje ya da bir bilgi bir noktada bir işlev gerçekleştirmeli, senaryonun akışında rol oynamalıdır. Christopher Nolan filmlerinde de nesnelerin kullanımını bu açıdan ele alabiliriz. Inception filminde topaç, The Prestige filminde şapkalar ve Interstellar'da ise kol saatini bu görevde görürüz. Filmde bu saat Cooper ve Murphy arasındaki bağı temsil etmesiyle ilk başta zaten bir amaca sahiptir. Ama rolü bu kadarla sınırlı kalmaz.

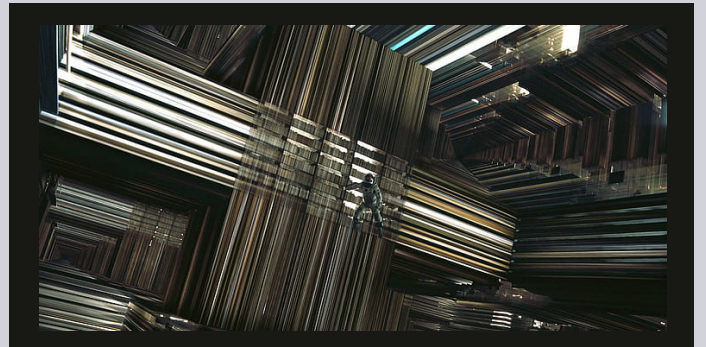
Filmin bir noktasında Cooper, Brand'in yola devam edebilmesi için kendi gemisini ana gemiden ayırır ve kendini karadeliğin içerisine doğru bırakır. Çünkü ikisine de yetecek kaynak ve enerji yoktur. Gemisi karadeliğin ufkundan geçer. Bu sırada gemi hasar alır ve sistemler çöker.

Cooper fırlatma sistemiyle gemiden çıkar. Karadeliğin içerisinde kendi sonunu bekler gibi gözükmektedir. Ama beklenmedik bir şey olur. 5.boyutun varlıkları karadeliğin içerisine zamanın da fiziksel bir boyut olarak temsil edildiği 3 boyutlu bir yer inşa etmişlerdir. Bu yer Murph'un odasının farklı zaman aralıklarındaki noktalarını barındırmaktadır. Cooper bu mekanda ileri ya da geri yönde hareket ederek aslında zamanda istediği noktalara gidebilmektedir.

Bunu fark ettiğinde kitapları devirerek Murph ile iletişim kurmaya çalışır. Kitapları belli bir düzenle iterek mors kodunda "KAL" mesajını yollar. Bu mesajla Murph'un onu bu göreve gitmekten vazgeçirmesini amaçlar. Ama geçmişteki Cooper yine de göreve gider ve aslında bu karadeliğin içerisine geldiği zamana kadar olan yolculuğuna çıkmış olur.

Belki Murph aracılığıyla geçmişteki kendisine engel olmayı başaramamıştır ama bir şeyi fark etmiştir. Kitapları devirdiğinde yani yer çekimini kullandığında mesaj yollamayı, iletişim kurabilmeyi başarmıştır. Yani yer çekimi zaman boyutunu da aşabilen bir güçtür.

Bu sırada TARS (filmde göreve çıkan insanlara yardım etmek için tasarlanmış robotlardan biri) tekrar Cooper'ın iletişim ağına bağlanır. Yani Cooper yerçekimini kullanarak tekrardan iletişime geçebildiği TARS'ın topladığı verileri (insanların yerleşebileceği olası gezegenlerden elde ettikleri veriler) aktarabilecektir. Peki neden onları buraya getiren 5.boyut varlıklar direkt bu verileri kendileri aktarmak yerine, verileri Cooper aracılığıyla aktarıyorlar? Filmde Cooper ve TARS arasındaki diyalogda şöyle açıklanıyor:

“ *"Biz üç boyutlu dünyayla temas kurmak için buraya geldik. Biz köprüyüz. Onlar sonsuz zaman ve uzaya sahip ama hiçbir yere bağlı değiller. Onlar zamanda belli bir yeri bulamıyor, iletişim kuramıyorlar. O yüzden buradayım. Bu anı bulduğum gibi Murph'e anlatmanın bir yolunu bulacağım.*

-Nasıl Cooper?

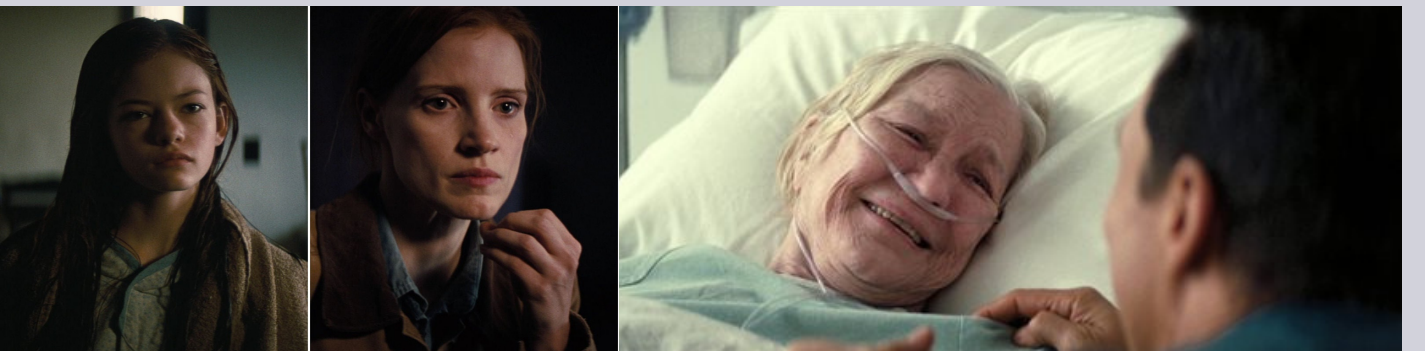
"Sevgiyle TARS, sevgiyle. Tıpkı Brand'in dediği gibi. Benim Murph'le olan bağım. Niteliksel bir şey. Anahtar bu."

-Ne yapmaya geldik?

"Ona söylemeye. Saat. Saat. İşte bu. Veriyi saniye kolunun hareketine aktaracağız. TARS veriyi Morse'a çevir ve bana aktar."

Filmin başında göreve gitmeden önce Cooper'ın bıraktığı saat sadece o sahnede gözüküp bir kenara atılmaz. O silah patlatılmalıdır. Senaryoya Cooper'ın kızına emaneti olarak giren saat aralarındaki bağı temsil etmesinin yanı sıra insanlığın kurtuluşunun da anahtarı olmuştur. İnsanlık yeni bir yaşam şansı bulmuştur. Bağları sayesinde insanlığın geleceğini kurtaran Cooper ve Murph ise filmin sonunda kavuşurlar (ama Cooper karadeliğin içerisine girmesi nedeniyle zaman onun için yavaş akmış ve kavuştuklarında Murph'e göre daha gençtir.) Diğer birkaç Nolan filminde de görebileceğimiz üzere filmdeki bu obje senaryoda fark edilir bir işlev görmüştür. Bu işlevi de Çehov'un silahının patlaması olarak yorumlayabiliriz.

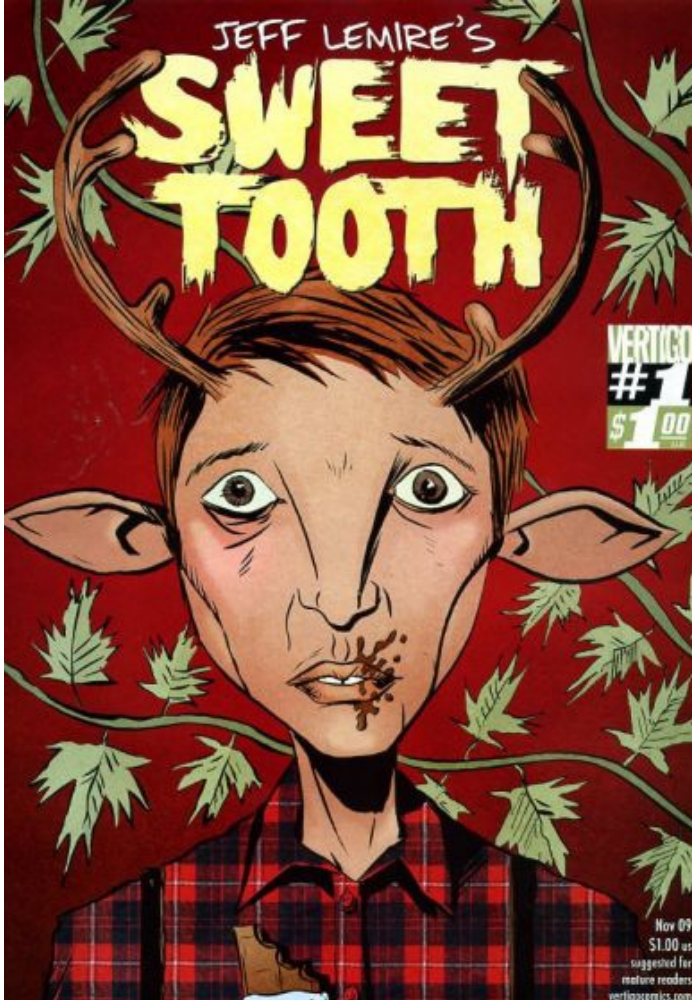

AYIN DİZİSİ : SWEET TOOTH

TEMMUZ 2021

SAYI:2

YAZAN: HALE DİKMEN

GENEL BİLGİ

Sweet Tooth, Jeff Lemire'in aynı isimli çizgi roman serisinden uyarlanmış 4 Haziran 2021 çıkışlı Netflix dizisidir. Dizide çoğunlukla on bir yaşındaki başrol Christian Convery'i ve Gus'ı canı pahasına korumaya çalışan Jepperd karakteriyle Nonso Anozie'yi izliyoruz. Warner Bros, Nightshade ve DC Entertainment'ın yanı sıra yapımcı koltuğunda Robert Downey Jr. ve eşini görüyoruz. Dizideki setlere ve CGI'lara baktığımızda bütçenin bir hayli fazla olduğunu söyleyebiliriz. Çizgi romandaki daha kasvetli ortam ise Netflix uyarlamasında daha masalsı ve pozitif bir havaya çevrilmiş. Bu başarılı uyarlama 8 bölümden oluşuyor. Eğlenceli ve merak uyandırıcı bir macera olmasının yanında felsefi ve toplumsal konularla da ilgili.

KONU

Sweet Tooth dizisi, dünyaya yayılan gizemli virüsün üzerinden 10 yıl geçmesine dek olan süreci bizlere sunuyor. Salgının ortaya çıktığı günlerde melez doğumlar başlıyor. Bu melezler yarı insan yarı hayvandan oluşan varlıklar. İnsanlık kaosa sürüklenmiş durumda. "Kural yok. Kanun yok. İnternet gittiğinde ise bitti." diyor hayatta kalanlardan biri. (Neyse ki Covid Wi-Fi'ı etkilemedi.) İnsanlık temel olarak 2 düşüncenin etrafında diyebiliriz. İlet (dizide duyduğumuz the Sick) ya melezler yüzünden ortaya çıktı ya da melezler doğanın kendini yenileme biçimi ve illetin çözümü olacaklar. Hangi tarafın haklı olduğunu keşfetmek için sizi diziyi izlemeye davet ederek yazıya devam ediyoruz.

GUS'IN HİKAYESİ

Gus, yarı geyik olan bir melezdır. Babası tarafından o daha bir bebekken ormana götürölüyor ve yıllarca dış dünyadan izole bir şekilde beraber yaşıyorlar. Babası Gus'a birkaç önemli kural veriyor. Bunların en önemlisi ise "Çitten dışarı sakın çıkma." Fakat türlü şanssızlıklardan ötürü Gus'ın babası ölüyor ve maalesef sevimli çocuğumuz dünyada yapayalnız kalıyor. Gus bu süreçte kendi kahvaltısını hazırlamayı, bezelyelerini yetiştirmeyi ve hatta kendi şurubunu yapmayı öğreniyor. (Sweet Tooth ismi de Gus'ın bu şuruba olan düşkünlüğünden geliyor.) İlerleyen günlerde Jepperd ve Gus'ın yolları kesişiyor. İşte asıl macera şu an başlıyor diyebiliriz.

ADI VE RANI'NİN HİKAYESİ

Dizi boyunca çoğunlukla çizgi romanların ana karakteri Gus'ı izleme şansımız olsa da ilerleyen bölümlerde çizgi romandan farklı olarak diğer melezlerin ve birkaç diğer kişinin hikayelerine de ortak olabiliyoruz. Bu ortak olduğumuz hikayelerin ilki Dr Aditya Singh'e ait. Doktorumuz melezlerle hastanede tanışıyor ve doğal olarak dehşete düşüyor. Fakat o sırada endişelenmesi gereken daha büyük bir sorun var, Aditya'nın eşi illete yakalanmış durumda. Onların hikayesi Aditya'nın büyük bir motivasyonla eşi Rani'yi hayatta tutmaya çalışmasıyla başlıyor. Fakat dünya genelinde illete yakalandığı tespit edilen insanlar evleriyle beraber derhal ateşe verilir ve Adi ile Rani de bundan nasibini alıyor. Ama hala hayattalar! Tek şartla...

AIMEE'NİN HİKAYESİ

İzlediğimiz diğer yan hikaye de Aimee Eden'inki. İlletten önce bir psikolog olan Aimee salgının ilk yıllarında kendini bahçesine vermiş olsa da bir gün kapısının ardında bulduğu bebekle tüm hayatı değişir. Evet, bir melez! Kendini bebeğin annesi olarak belleyen Aimee, kızını kaybetmemekte kararlı. Fakat koruması gereken tek melez bu kız değil!

Eğer daha fazla şey anlatırsak büyük spoiler'lar vermiş oluruz. Zaten Fantastik/Bilim Kurgu yapımlarına ilgi duyuyorsanız diziyi büyük bir heyecanla izleyip 2. sezonu bekleyeceksiniz. O yüzden bu ayın dizisi Sweet Tooth'u burada noktalayabiliriz. Gelecek aylarda görüşmek üzere.

AÇLIK OYUNLARI

Genç Yetişkin ve Distopya Kategorilerinin 2000'leri Sallayan Birleşimi.

- Açlık Oyunları Üçlemesi, Amerikan yazar Suzanne Collins'in hem babasının savaş pilotluğu anıları hem de Yunan mitlerinden esinlenmesiyle yazdığı, Distopya-Genç Yetişkin kategorilerine sokabileceğimiz bir seri. Dünya'da ve ülkemizde milyonlarca kişi tarafından okunmuş ve 2012'de Lionsgate Şirketi tarafından sinemaya uyarlanmış olan seri, yayınlanmasının üstünden yıllar geçmesine rağmen hala adından söz ettiriyor. Türünün ilk örneklerinden ve kendinden sonra gelen (dürüst olmak gerekirse, kendiyile aynı seviyede olmayan) Distopya-Genç Yetişkin kitaplarının öncüsü olan seri aynı zamanda hem filmleri hem kitaplarıyla pek çok ödüle sahip.

Seri pek çok eleştirmen ve yorumcu tarafından Margaret Atwood'un Damızlık Kızın Öyküsü veya Ursula K. Le Guin'in Mülksüzler'i gibi distopik klasikler ile beraber anılıyor ve çoğu insan tarafından Açlık Oyunları'nı Modern Genç Yetişkin Distopyası'nın kurallarını yeniden yazan bir seri olarak görülüyor.

- 2008'de çıkan ilk kitap özgün kurgusu; yazarının keskin kalem, etkili sözleri ve yarattığı bu büyük yapbozun her bir parçasına gösterdiği özen ile harmanlanarak kitabı elinize aldığınız andan itibaren o sayfaların arasından size uzanıyor ve karşı koymanıza izin vermeden sizi içine çekiyor. Kitabı bitirdiğinizde kafanızda oluşturduğu merak duygusu, kalbinizde yarattığı çarpıntı ve daha fazlasına olan ihtiyacınız birleşince de ikinci ve üçüncü kitapları başlayıp, rüzgâr gibi okuyarak bitirmeniz işten bile değil.

PEKİ BU SERİ NEYİ ANLATIYOR?

“

Umut korkudan güçlü tek duygudur.

”

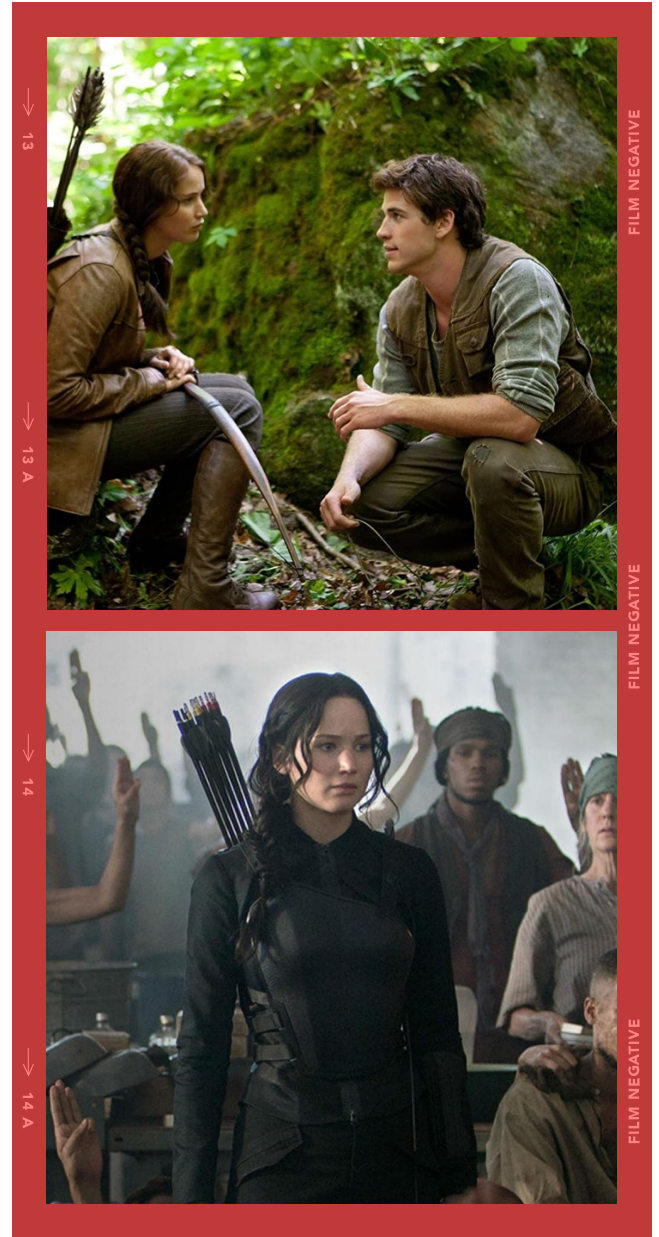
- Zamanında bu mintıkaların Başkent'e başkaldırmaları ve yenilmeleri ile yaratılıyor Açlık Oyunları. Oyunlar aynı anda hem bir ceza hem de Başkent'in mintıkları kontrol altında tutarak kendi lüks yaşam stillerini devam ettirmek için kullandıkları araç yani. Her yıl mintıkların 12-18 yaş arası çocuklarından kura ile çekilen bir kız bir erkek haraç Arena'lara gönderiliyor ve burada birbirleriyle bir galip gelme mücadelesi içine giriyorlar. Galip gelme demem sizi yanıltmasın, yirmi dört çocuğun tek hayatta kalan olma savaşı Açlık Oyunları. Ana karakterimiz Katniss Everdeen; 12. Mintıkada yaşayan, annesi ve kız kardeşi ile Kömür Madeni Mintıkası'nda geçinmeye çalışan bir kız. Fakirlik ve zorluklarla dolu hayatı, 74. Açlık Oyunları Kurası 'nda kardeşinin isminin çekilmesiyle yerle bir oluyor. Kendisinden çok daha küçük ve savunmasız kardeşini Oyunlar'dan korumak isteyen Katniss, onun yerine gönüllü oluyor ve bu fedakarlık kimsenin öngöremeyeceği bir olaylar silsilesinin başlangıcı oluyor.

- Hikaye günümüzden yıllar yıllar sonra, ne olduğu tam olarak açıklanmayan bir kıyamet sonrası Kuzey Amerika'da kurulmuş Panem adlı ülkede geçiyor. Bu ülke Başkent'ten ve onun etrafına kurulu mintıklardan oluşuyor. Başkent, adından da anlaşılacağı üzere, ülkenin merkezi bölgesi ve en gelişmiş- zenginler, politikacılar lüks içinde burada yaşıyor; ülkenin en gelişmiş teknolojisi ve absürt diyebileceğimiz imkanlar burada bulunuyor. Mintıklar ise Başkent'in üstünden geçindiği üretim bölgeleri. Başkent'in lüksünün aksine sefalet dolu yerler buralar. Başkent'in üzerlerinde kurduğu baskıcı yönetimin içinde yaşamaya çalışan insanlarla dolu

*Tabi uyardıktan
geçemeyeceğim; her ne kadar
yazarın üslubu akıcı,
anlaşılır ve net olsa da bu
seri kolay okunabilen bir seri
değil. İçerdiği psikoloji ve bu
psikolojinin okuyucular
üzerindeki etkisi seriyi hızlı
okunan ancak yavaş
sindirilen kitaplardan biri
haline getiriyor.*

FİMLERİ VE FİMLERİYLE OLAN İLİŞKİSİ

- Seri, son kitabının yayımlanmasından bir buçuk yıl sonra beyaz perdede yerini alıyor. Daha önceden de bahsettiğim gibi Lionsgate Şirketi'nin yapımcılığını üstlendiği seri, üçüncü kitabın iki parçaya bölünmesi –ki bu bölünme başta hayranlar tarafından hoş karşılanmasa da filmleri izledikten sonra doğru bir hamle olduğu kanısındayım- ile beraber 4 filmde oluşuyor. Başrolünde Katniss olarak Jennifer Lawrence'i izlediğimiz filmler, fikrimce şu ana kadar yapılan genç yetişkin kitap uyarlamalarının içinde en iyilerinden (buraya normalde kitap uyarlaması filmlerden hoşlanmadığım notunu da düşeyim).

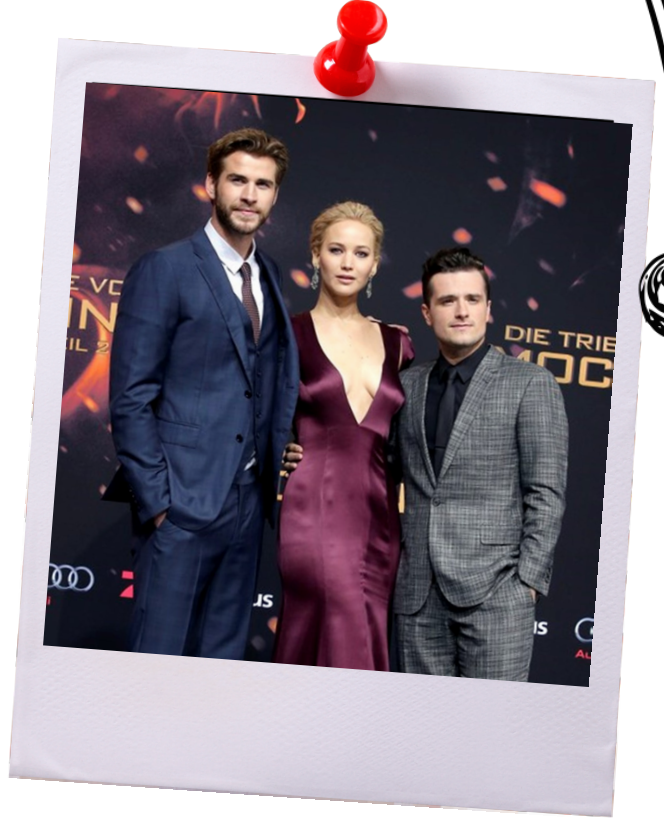
Not:

Kitapta bir romantik olay örgüsü de yok değil, çünkü romantizm genç yetişkin kurgularının mihenk taşlarından biri. Bu örgü konusunda fanların yorumları da birbirinden oldukça farklı yerlere gidebiliyor, kimisi sinir bozucu bulurken kimisi ise bu örgü içindeki karakterleri ana olay örgüsünün küçük çaplı metaforları olarak görüyor. Ben ikisi arasında kalıp, kendini ikinci görüşe daha yakın bulanlardanım.

- Filmlerle ilgili başlıca olumsuz yorum –en azından benimki- 20’li yaşlarındaki aktörlerin 14-18 yaşındaki karakterleri canlandırmasından kaynaklanıyor. Film endüstrisi göz önüne alınınca kabul edilebilir olan bu kararın kitapların en etkili yönlerinden birini sulandırıdığı düşünülüyor. Ana karakterlerin daha çocuk sayılabilecek yaşta olduklarını, bizler gibi liseye gitmek yerine hem mintikalarda hem de 23 diğer gençle bir arenada ölüm kalım savaşı verdiklerini görmek bu serinin en vurucu kısımlarından biri çünkü.

Kısaca, her ne kadar yeri geldiğinde filmleri zevkle izlesem de kitabın etkisini ve tadını asıl haliyle asla veremeyecekleri görüşündeyim. Bu nedenle her zaman olduğu gibi önce kitabı okumanızı ardından da filmlere bir göz atmanızı tavsiye ediyorum.

- Filmlerin bir diğer sıkıntısı –ki bu sıkıntı sadece bu seri ile ilgili değil- ise izlerken Katniss’in düşüncelerini duymamızın imkansız oluşu. Tabii ki duygularını okuyabileceğimiz bazı sahneler var ancak kitabın birinci ağızdan yazılmasının yarattığı, ana karakterin iç dünyasına açılan kapı maalesef filmlerde yok; bu da filmin aynı etkiyi yaratamamasına sebep oluyor.

Gerçekçi karakterler, beklenmedik hamleler ve size kalbinizin ağzınızda attığını hissettirecek anlarıyla bu üçleme, temelde zengin ve fakir arasında büyüyen bir uçurumun, baskıcı yönetimin ağırlığıyla ezilen sıradan halkın ve en ufak umut kuşucularının yarattığı başkaldırının hikayesi Açlık Oyunları.

Işık Elçin

BLOCKCHAIN VE GÜVENLİK

Geleceğin teknolojisi:Blockchain ve Hash Kodları.

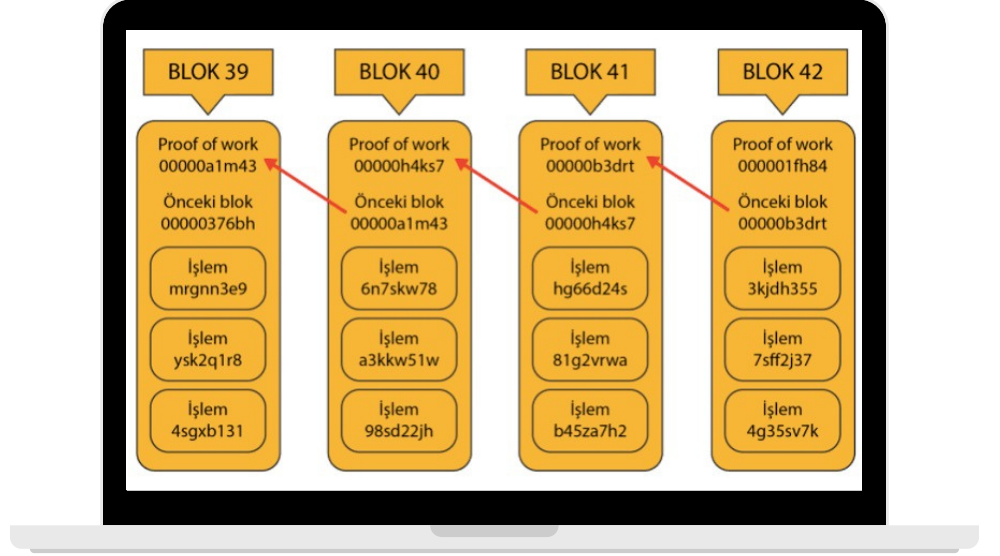

**Blockchain
güvenli mi?**

BLOCKCHAIN VE GÜVENLİK

- Kripto paralar adını son yıllarda sıkça duyduğumuz bir konu. Her türlü merkezi otoriteden uzak bu sanal paraların en dikkat çekici yanları ise sahip oldukları çağ ötesi teknoloji: Blockchain. Veri depolanması alanında Hash kodlaması ve dağıtık ağ sistemi ile korunurluğu inanılmaz boyutlara taşıyan Blockchain, ortaya çıktığı ilk günden beri devlet başkanlarından dev yatırım şirketlerine kadar herkesin ilgisini çekiyor. Bu yazımda sizlere Blockchain'in -Türkçe adıyla Blok Zinciri'nin- son derece dahice hazırlanmış çalışma prensibini açıklarken güvenlik açısından da değerlendirmelerimi sunacağım.
- Blok Zinciri, en genel tanımıyla, şifrelenmiş verilerin herhangi merkeze ihtiyaç duyulmadan tanımlanmış binlerce bilgisayar üzerinde saklandığı kayıt sistemidir. Adından da anlaşılacağı üzere blokların birleşerek blok zincirlerini oluşturduğu bu sistemde verilerimiz Blok Zincirleridir ve Hash Kodları ile şifrelendikten sonra Dağıtık Ağ üzerinde kaydedilir.
- Bloklar; her bir işlem için özel olarak üretilen, işlemin tarih, saat, fiyat ve kimler tarafından yapıldığını içeren dijital bilgi parçalarıdır. Geleneksel kimlik yönteminden farklı olarak size özel benzersiz dijital imzanızı taşırlar. Gerçekleşmiş ve onaylanmış işlemin ardından blok zincirine eklenirler.
- Blokların doğrusal ve kronolojik sıralanmasıyla blok zincirleri oluşur. Bu zincirde yeni gelen bloklar daima sondan eklenir. İşlem kayıtlarının tutulmasını sağlayan blok zincirleri, dijital bir veri kaydedicisi gibi çalışır.
- Her bir blok, üzerinde taşıdığı bilgilere göre hazırlanmış, Hash Kodu adı verilen sayı-harf dizisine sahiptir. Bilginin bir çeşit programsal ifadesi olan bu kodlar, üzerinde yer aldığı bloğun özetidir. Bloklar zincirde art arda yerleşince her bir blok, kendisinin ve bir önceki bloğun Hash kodu ile şifrelenir. Bu yöntem sayesinde bir bloğun yani gerçekleşmiş bir işleminin değiştirilmesi ve silinmesi çok zordur.

- Aynı veri kaydının birbiriyle bağlantılı tüm bilgisayarlarda kaydedilmesine dağıtık ağ sistemi denir. Tüm kripto para sistemleri verileri kaydetme aşamasında dağıtık ağ sistemini kullanır. Bu sistemde verilerin sahipliği tek bir merkezde değil, ağa tanımlı tüm bilgisayarlardadır. Dolayısıyla blok zinciri, yeni bloklar eklenip güncellendiğinde, tüm bilgisayarlara paylaşılır ve her birinde kayıt altına alınır. Blok zincirinin düzenli olarak paylaşılması ise yapılan her bir işlemin binlerce bilgisayardan açıkça görülebildiğini gösterir. Bu biraz korkunç görünebilir ancak bu olayın sizde gizlilik kaygıları oluşturmamasına gerek yok.

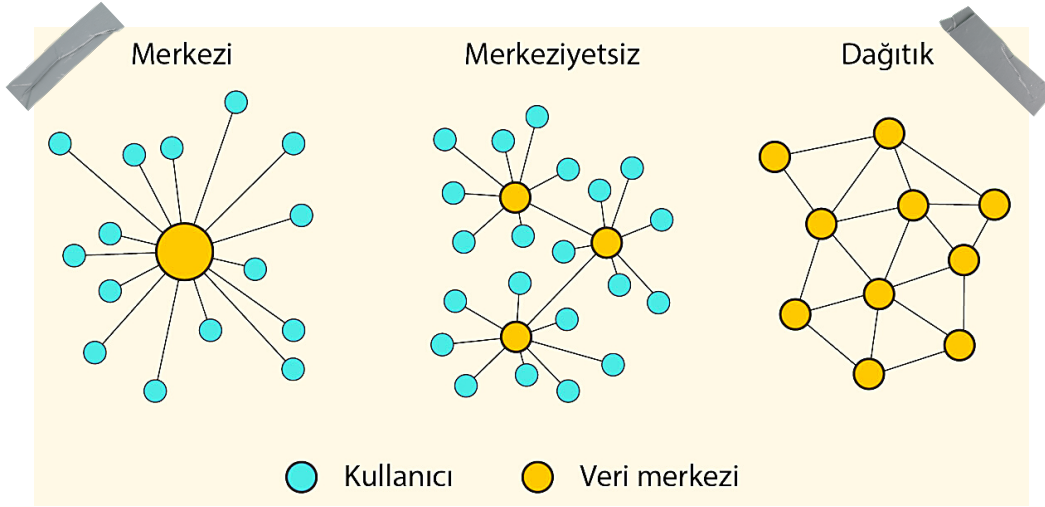
Gizlilik Konusunda Blockchain

- Geleneksel yöntemlerde bir ödeme yaparken yahut para gönderirken sizden birçok kişisel bilgi istenir. Adınız, kimlik numaranız, telefonunuz ve hatta adresiniz. Tüm bu bilgileriniz merkezi bir sistem tarafından kayıt altına alınır ve kullanılır. Blok zincir teknolojisinde ise bu yöntem kullanılmaz. Yaptığınız işlemler sonucu tutulan verilerde konumunuz da dahil olmak üzere hiçbir özel bilginiz kaydedilmez. Blok zincirler yalnızca size özel dijital imzaları içerir.

- Bu sayede Blockchain üzerinden, kime ait olduğu bilinmeyen adreslerden kime ait olduğu bilinmeyen diğer bir yere anonim olarak aktarma yapılabilir. Bu olayın merkezi bir otorite tarafından denetlenemez oluşunun getireceği problemler – yasa dışı işlemlerde kullanımı konusunda – hâlen tartışma konusudur.

Blockchain'in Veri Güvenliği

- Blockchain yazımın başında da belirttiğim gibi veri korunurluğunu ve güvenliğini inanılmaz boyutlara taşıyan bir teknolojidir. Tam manasıyla bilgiyi ölümsüz kılar. Sahip olduğu bu ünü ise temelde iki şeye bağlıdır: Hash Kodları ve Dağıtık Ağlar.

1-Hash Kodları

- Hash kodlarının her bloğun sahip olduğu programsal özet olduğunu söylemiştim. Her bir bloğu kendisinin ve sonrakinin özetiyle şifreleyen Hash kodu zincirde dizilen blokları birbirine bağlayan Hash kodu kaydedilmiş verinin değişimini önler. Örneğin şifre kırıcı kimse, olur da bloklardan birini düzenlerse bir sonrakinde yer alan Hash kodundan yapılan değişim kolaylıkla anlaşılır.
- Eğer bu zekice yöntem tasarlanmamış olsaydı, her bir blok birbirinden bağımsız olacaktı ve kolaylıkla değiştirilecekti.

2-Dağıtık Ağ

- Merkeziyetçilik tabularını yıkan bu yepyeni veri tabanı sistemi, verinin tek bir merkez gibi davranan birçok bilgisayarda kaydedilmesine dayanır. Blok zincirinin en güncel hali, ağda tanımlanmış sayıları yüz binleri bulan bilgisayarlara anında kopyalanır. Zincirden bir veri silinmek veya manipüle edilmek istenirse tüm bu bilgisayarlardan silinmesi gerekir. Bu durum ise imkansızdır.
- Eğer dağıtık ağ yerine eski nesil merkezi bir sistem kullanılacak olsaydı, ne kadar yedeklenirse yedeklensin, kaydedilmiş tüm verileri silmek için yalnızca merkeze yapılan bir siber saldırı yeterli olacaktı.

Özetle, Blockchain günümüzde yeni yeni kullanılmaya başlanan ve şimdilik çoğunlukla kripto paralar tarafından kullanılan bir teknoloji olsa da sahip olduğu gelişmiş güvenlik sayesinde yüksek potansiyeller barındırıyor. Şimdilerde bize yabancı gelen bu teknolojinin gelecekte eğitimden sağlığa, alışverişten ulaşım kadar kaydedilecek verinin olduğu her alanda kullanılabilmesi mümkün.

Hüseyin Kayacan tarafından yazıldı.

Bugüne kadar burçlarla ilgili
bildiğiniz her şeyi unutun:

BURÇLAR VE GERÇEKLERİ

Hepimizin günlük hayattan az çok bildiği, bildiğini sanıp bir saçmalık olarak değerlendirdiği burçlar, aslında “gerçek burç” kavramından bir hayli uzak. Bu uzaklığın sebebi ise maalesef ki sosyal ve geleneksel medya araçları, bknz: Onedio burç testleri, gazete ve dergilerdeki “Bu hafta burçları neler bekliyor?” yazıları. Peki gerçek burç kavramı nedir, bildiğimizi sandığımız şeyden ne kadar farklı gelin birlikte bakalım.

Aslında her birimizin kendimize özgü bir yıldız haritası var ve bu harita doğduğunuz anda gökyüzündeki yıldızların konumlarından oluşuyor. Peki bu harita ne işe yarıyor? Bu harita sizin evlerinize hangi burçların yerleştiğini gösteriyor. Ev kavramını ilk defa mı duydunuz? Evet ise cevabınız, bildiklerinizi unutmaya hazır olun. Aslında şu ana kadar sadece bir burcunuz olduğuna inandınız lakin gerçeklere gelince aslında tüm burçların özelliklerini gösterebilirsiniz. Ama bu özellikler hangi burçların hangi evinize denk geldiğiyle alakalı. Genel burç yorumlarına baktığınız zaman “Evet, ben boğanın bu özelliği gösteriyorum ama başağın da şu özelliğini gösteriyorum ve bunları her insan gösterir.” anlayışı böylelikle çürümüş oluyor. Çünkü sizin burç sandığınız şey aslında burç değil büyük bir saçmalık. Bu saçmalıklara inanmamakla yaptığınız şeyi takdir ediyoruz fakat yaptığınız bu şey aslında Astroloji alanına çok büyük bir önyargı oluşturuyor, o yüzden gerçeği öğrenmenin ve bu ön yargıyı kırmanın tam zamanı. Peki bu evlerin olayı ne, biraz buna değinelim.

ASTROLOJİDE EVLERİN ANLAMI

Astrolojide evler burçlar gibi 12 adettir. Doğu ufkundan başlayarak saat yönünün tersine doğru sıralanırlar. Haritası oluşturulan kişinin yeryüzünde bulunduğu mevkiye bağlı olarak ev tasarımı dilimler birbirine eşit olmazlar. Yani haritada her ev alanı, birbirine eşit değildir. Günlük yaşamın olaylarını temsil eden evlerin anlamları sırasıyla şöyledir:

1.Ev

-Koç Burcunun Evi-

Kişilik, maske, beden, sağlık, kişisel farkındalık.

Bu ev başkalarına nasıl görüldüğümüzü temsil eder.

Dıştan gelen etkilere karşı tepkilerimizi, dünyaya bakış açımızı, aktiviteyi, kendini ispat tarzını, liderlik ve öncülüğün sınırlarını belli eder. Vücut tipini belirlemede büyük ölçüde bu ev söz sahibidir.

2.Ev

-Boğa Burcunun Evi-

Maddi güvence isteği, maddi kazanç, para kazanma ve harcama.

Başlangıç çizgisinde bulunan burç, gelir kaynaklarını belirler. Miras ve vasiyette, bağış yoluyla kazancı ve bu işlere olan istidadını göstermektedir. Kişinin mesleki ve ticari yetenekleri ile güven ve güvensizliğin dayandığı noktalar bu evin yönetimindedir.

3.Ev

-İkizler Burcunun Evi-

Akıl ve zeka evidir. Öğrenme ve iletişim becerinizi yönlendirir.

Yaratıcılık, okuma, araştırma, düşünme, bilgi edinme gibi yeteneklerle ilgilidir. Kişinin anlaşma, ticaret, pazarlama, halkla ilişkileri gibi konular bu evin yönetimindedir.

4.Ev

-Yengeç Burcunun Evi-

Yuva, ev, dünya, geldiğimiz yer, anne, ebeveynler. Doğanın doğum yerini ve evini belirler. Örf ve adetler, kişisel bağlılıklar, alışkanlıklar, duygusal kökenli ben imajını, korunma ve sahip olma ihtiyacını temsil eder. Hayatın son seneleri, ölüm yeri ve maddenin genel olarak bitimi de bu evden çıkartılabilir.

5.Ev

-Aslan Burcunun Evi-

Yaratıcılık, yaratıcı kişiliğin sergilenmesi, sanat, aşk, eğlence, çocuklar, kumar. Bu ev aynı zamanda davranış veya hoşgörü tavrımızı yansıtır. Kişinin irade gücünü, kararlılığını, zevk aldığı alanları, kendini ifade etme ve dikkat çekme çabalarını anlatır. Bağlılıklar ve kalp istekleri ile de yakından ilgilidir.

6.Ev

-Başak Burcunun Evi-

İş, çalışma, hizmet etme, faydalı olma, pratiklik, sağlık, kişisel gelişim, temizlik, ayrıntılar. Dış dünyaya verilecek hizmetler ile alakalıdır. İnsanlarla ilişkisi dışında küçük ve özellikle vahşi hayvanlarla olan ilişkisinden bahseder. Rutin işleri ve bu işlerde kullandığımız metotları, yani çalışma yöntemlerini temsil eder.

7.Ev

-Terazi Burcunun Evi-

İkili ilişkiler, ortaklık, anlaşmalar, evlilik, eş. Ev çizgisinin bulunduğu burç evlenilecek kişiyi tanıtabilir. Kişinin çaba göstermeden karşılıklı denge kurabilme gücünü gösterir. Anlaşmazlıkları ve kendisine açıkça karşı gelen kişileri de gösterir.

8.Ev

-Akrep Burcunun Evi-

Ölüm ve yeniden doğum, yenilenme, dönüşüm, gizli ilimler, miras, ortak paralar. Büyük işleri simgelediği gibi çalışmadan kazanılan ödüller ve paralarla da yakından ilgilidir.

9.Ev

-Yay Burcunun Evi-

Seyahat, yurt dışı yolculukları, uzak ülkeleri dolaşma, felsefe, din, yükseköğrenim. Bu ev moral ve vicdan olgularımızı temsil eder. Ruhsal gelişme alanındaki kapasite, inançlar, soyut fikirler, felsefi düşünceler, yaşamın sırlarına dönük arayışlar da bu eve aittir.

10.Ev

-Oğlak Burcunun Evi-

Kariyer, şöhret, başarı, yükselme, dünyaya karşı olan sorumluluklarımız ya da hedeflerimiz. Kişinin görünümünü etkileyen sosyal sorumluluklardır. Kişinin şöhreti ve hemcinsleri arasındaki saygınlık derecesi bu eve bağlıdır.

11.Ev

-Kova Burcunun Evi-

Arkadaşlar, gruplar, grup çalışmaları, organizasyonlar içinde ortak hedefler için çalışmalar. Birey içerisindeki insanlara yararlı olma ve bu amaç uğrunda kurulacak dernekler ve hayır işlerini yönetir. Bu ev arkadaşların evidir.

12.Ev

-Balık Burcunun Evi-

Bilinçdışı, kolektif bilinç, ruhsal çalışmalar, içe çekilme, içe dönüş, kapanma, izolasyon. Kişinin ruhsal yapısını ve manevi kapasitesini gösterir. Zorlanmanın, baskının evidir.

Kısacası evlerinize denk gelen burçlar sizi oluşturan temel etmenleri gösterir ve enerjinizi yönlendirir ama bunlar kişiliğinizin tamamı olamaz çünkü kişiliğinizi etkileyen bir diğer unsur ise çevredir. Bu nedenle burçlar kesin bir şey söylemez lakin kişiye özel olduğu için kişiliğinizin çevre etkisine maruz kalmamış en ham halini bizlere gösterir.

Peki hepinizin burcu olarak bildiği doğduğu güne göre değişen burç neyi ifade ediyor?

Aslında hiçbir şeyi diyebiliriz çünkü burcunuz sadece dünyada nerde olduğunuzu belirten küçük bir nokta, kısacası haritada sizi belirten bir imge ve maalesef bu güne kadar burcunuz sandığınız şey gerçek burcunuz değil.

Yıldız haritanızı çizdirmek için internette konuyla ilgili sitelerden kendi doğum gününüz ve saatiniz gibi bilgilerle yardım alabilirsiniz.

Yıldız haritanız çıktığı zaman evlerinize karşılık gelen burçlarınızın o evin özelliğini yansıtmaları gerekir ve bu bir yorum işidir. Haritanızda yorumlatılması gereken kısımları 12/A sınıfına gelip beni bularak yorumlatabilirsiniz.

Cennet Sude Toscalı

Hocalara gittik: Korkmaz Aydın

Okulumuzu bu kadar sevmemizin, derslere girmeye can atmamızın sebebi şüphesiz ki öğretmenlerimiz. Biz de her sayımızda bir öğretmenimizle söyleşi yapalım böylece onları daha yakından tanıyalım ve tecrübelerinden, düşüncelerinden faydalanalım istedik. İkinci sayımızın konuyu da tarih öğretmenimiz Korkmaz Aydın. Kendisine, içten cevapları için tekrar teşekkür ederiz.

Umarız bizim hazırlarken aldığımız keyfi siz de okurken alırsınız.

•Erbakır'da başınıza gelen en unutulmaz anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Erbakır'da unutulmaz anım göreve başladığım 2015 yılının eylülünde sınıf öğretmenliğini yaptığım 9.sınıfı sınıfına çıkarırken sim dökme töreninin ortasında kalmamdır. Benim böyle bir gelenekten haberim yoktu. Bir anda ne olduğunu anlamadan her tarafım sim içinde kaldı. Bir hafta simli simli gezdim.

•Sevdiğiniz ya da önermek istediğiniz kitapları, filmleri, dizileri duyabilir miyiz?

Kitap okumayı çok seviyorum. En önemli hobim de diyebilirim. Aslında yazar ve tür ayrımı yapmıyorum. Ama Ayşe Kulin, Ahmet Ümit, Zülfü Livaneli, Fakir Baykurt ve biraz klasik olacak ama Reşat Nuri Güntekin tarzlarını sevdiğim yazarlar. Alanımla ilgili olarak da İlber Ortaylı, Halil İnalçık ve Erhan Afyoncu'nun eserlerini severek okuyorum. Film olarak ben daha çok Türk filmlerini seviyorum. Son yıllarda çok kaliteli yapımlar ortaya kondu. Benim Dünyam ve 7. Koğuştaki Mucize filmleri beni çok etkilemişti.

•Uzaktan eğitim sürecinde okula dair en çok neleri özlediniz?

Uzaktan eğitimde tabii ki öğrencilerimi özledim. Hiçbir teknoloji okulda yüz yüze eğitimin yerini tutmaz. Sınıf ortamı bambaşkadır. Online derslerde ekranda siyah kutucuklara konuşmak gerçekten hiç güzel değil. Yani camdan değil candan dersi özledim.

•Bunları yapmadan asla Erbakır'dan mezun olmamalısınız dedğiniz şeyler var mı?

Bence Erbakır'dan mezun olmadan iki şey mutlaka yapılmalı. Birincisi üst sınıflar seni yakalayıp çek çek yapmalı. İkincisi Müdür Yardımcısı İzzet Dalgıç'ın pansiyonun parasız kaldığı zamanlarda yemek olarak yaptığı mantarlı tavuklu makarna mutlaka yenmeli. (Ben bu hafta yedim çok hoşuma gitti)

•Öğrencilik ve öğretmenlik hayatınızı karşılaştırdığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz, hangisi daha zordu mesela?

Öğrencilik hayatımız şu ankinden daha zordu. Bu kesin. Bizim dönemimizde okulun tamamı takdir almazdı. Sınıftan bir-iki kişi alırdı. Sınıfta kalma vardı. Ne bileyim dersler ve eğitim sistemi daha katıydı. Ama özlemle o günleri de arıyorum. Öğretmenlik anlamında daha kolay hale geldiğini söyleyebilirim. Teknolojik imkanlar bazı konularda oldukça rahatlatı.

•Uzun zamandır okulumuzda öğretmensiniz, şu an kafanızda oluşmuş bir "Erbakır öğrencisi" profili var mı?

Erbakır öğrencileri gerçekten pırıl pırıl çocuklar. Gelecekle ilgili umudumu moralimi çok düzeltiyorlar. Sorguluyorlar, kolay kolay ikna olmuyorlar. Sorumluluk sahibi, ne yaptıklarını ve niçin yaptıklarını bilen çocuklar.

•Tarihte anlatırken en zevk aldığınız konu nedir ya da sizde özel bir yeri olan tarihi olaylar/kişilikler var mı?

Tarihin her konusu bence zevkli. Ama anlatmaktan daha fazla zevk aldığım dönem Cumhuriyet Dönemi ve yakın dönem Türk Tarihi. Çünkü bu konuda kaynak ve bilgi çok fazla. Tarihi kişilik olarak Mete Han, Kutluk Kağan, Attila, Alparslan, Fatih Sultan Mehmet ve tabii ki Gazi Mustafa Kemal Atatürk bende ayrı yere sahiptir. Bunlar gerçekten iyi incelenmesi gereken liderler. Özellikle Fatih ve Atatürk çok yönlü kişiler. Bir liderde bulunması gereken vasıflardan fazlasına sahipler. Doğuya ve Batıya açık kişiler.

•Fen lisesinde tarih gibi sözel bir dersin öğretmeni olmanın artı ve eksileri neler?

Erbakır'a atandığımda böyle bir tereddüdüm vardı. Sözel bir ders acaba nasıl yapılır diye. Ama girdiğim ilk derste öyle olmadığını gördüm. Öğrencilerle iyi bir iletişim kurduğumuzu düşünüyorum. Erbakır öğrencisi, iyi bir doktorun veya mühendisin tarih bilmesi gerektiğinin farkında. Derslerimi büyük bir zevkle dolu dolu yaptığımızı söyleyebilirim. Tarihe ilgi duyan çok. Bu konuda bir şikayetim yok.

•Son olarak söyleşiyi okuyacak tüm öğrencilerinize neler söylemek istersiniz?

Hepiniz çok değerlisiniz.

KOLOMBİYA

Kolombiya denilince aklınıza neler geliyor? Eğer cevabınız madde ticareti veya ekonomik problemler ise bu yazıda sizlere farklı bir bakış açısı kazandırmaya çalışacağım. Kolombiya'nın coğrafi konumundan başlayalım.

Kolombiya'nın 5 farklı komşusu var: Panama, Venezuela, Brezilya, Peru ve Ekvator. Nüfusu 50 milyon; yüz ölçümü ise 1143 km², yaklaşık Türkiye'nin 1,45 katı büyüklüğünde.

KOLOMBİYA'NIN COĞRAFYASI

Kolombiya'nın en ilginç özelliklerinden biri iklim çeşitliliğindeki zenginliğidir. Kolombiya'nın hem Karayip Denizi'ne hem de Pasifik Okyanusu'na kıyısı var; hem Ant Dağlarını, hem de Amazon Ormanlarını barındırıyor. Bu farklı coğrafi bölgelerin hepsine sahip olmasıysa Kolombiya'ya inanılmaz zengin bir ekosistem bahşediyor, bu da Kolombiya'yı 9,153 farklı endemik türüyle Brezilya'dan sonra dünyadaki en çok biyoçeşitliliğe sahip 2. ülke yapıyor. Bu coğrafi zenginlikler biyoçeşitliliğin yanı sıra Kolombiya'da da ülkemizde olduğu gibi her daim 4 mevsim yaşanmasına olanak sağlıyor.

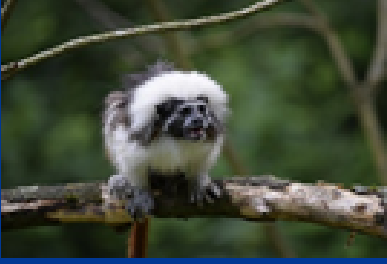
Kolombiya'nın Karayip Kıyıları Tropik Ekvatorial İklim etkisiyle sıcak ve nemli. Pasifik Kıyısı ise benzer özellikler gösterse de çok daha fazla yağış alıyor; öyle ki Kolombiya'nın "Lloró" şehri Mawsynram, Hindistan'dan sonra dünyanın en nemli ikinci yeri ve 12,717 mm'den çok yağış alıyor. Başkenti "Bogotá" Akdeniz ve Okyanusal İklimlerin karışımını içeriyor. Ayrıca Bogotá 2600m rakımıyla dünyanın en yüksek 4. başkenti ve bu da hem Ekvator çizgisinin hem de Amazon Ormanlarının hemen üstünde yer alan bir şehirde kar yağışı görmenize olanak sağlıyor.

Dünyanın en büyük ormanı olan Amazon Yağmur Ormanlarının bir parçası olan Kolombiya Amazonu ülkenin güneyinde yer alıyor ve ülkenin %35'ini kaplıyor.

Kolombiya'nın müstesna ormanlarından bazı endemik türler:

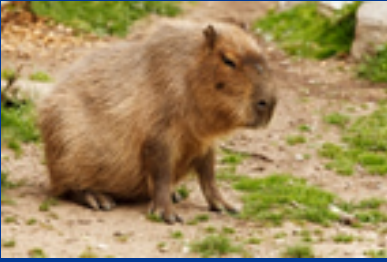
Amazon Nehri Yunusu

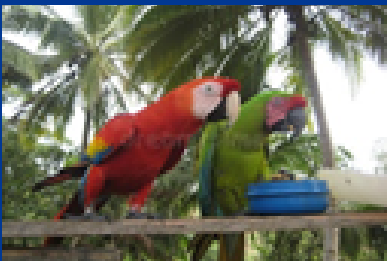
Pamuk tepeli tamarin

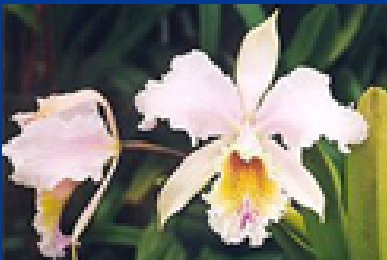
Gözlüklü Ayı

Kapibara

54 farklı papağan türü

Flor de mayo orkidesi

KOLOMBİYA'NIN TARİHİ

Ant Dağları, Amazon Ormanları, Orta Amerika ve Karayipler'in arasında bulunmasıyla Kolombiya Antik Çağlardan beri farklı kültürlerin ticaret ve etkileşimine tanıklık etmiştir. Kolombiya'nın en eski kazı alanları, Pubenza ve Totumo, MÖ. 18.000 yılına kadar giden arkeolojik buluntulara sahiptir. Kolombiya'nın İspanyol İstilasası'na ve beraberinde sömürge olmasına kadar topraklarında Muiska Konfederasyonu yer alıyordu. Kolombiya'nın yerlileri Muiskalar tarafından kurulan bu devlet hakkındaki 15.yy. ortaları öncesi bilgiler mitolojik kaynaklı olmaları sebebiyle belirsiz, bu sebeple Muiska Konfederasyonu'nun kuruluş tarihi bilinmiyor.

Muiska Konfederasyonu Zaque ve Zipa adlı sırasıyla kuzey ve güneyde bulunan bir ikili teşkilatla yönetilirdi. Kuzeyde "Hoa", güneyde "Zipa" adlı yöneticilerden oluşuyordu. Kendi yerel dilleri olan "Chibcha/Mysccubun" dilini konuşuyorlardı. Amerika'nın 3 büyük uygarlığıyla karşılaştırıldığında -Maya, Aztek ve İnka- Muiskalar yapılarında taştan ziyade kil ve odunu tercih etmişlerdir. Ayrıca hem daha küçük evlerde oturduklarından hem de yere oturduklarından mobilya kullanmamışlardır. Muiskalar astronomide ileriye ve kendi ay-güneş takvimleri vardı, takvimlerinde ayrıca hasat günleri ve festivalleri de yer alıyordu. Muiskalar'ın yerel içkisi "chicha" mısırın fermente edilmesiyle elde ediliyordu ve festivallerde sıklıkla tüketiliyordu. Dinleri çok tanrılıydı ve önde gelen Muiskaları mumyalıyorlardı ancak Mısır'ın mezara mumyalayıp koyma geleneğinin aksine Muiskalar; mumyaları tapınaklarda, dağlarda, mağaralarda sergiliyorlardı hatta savaş durumunda düşmanlara korku salma amacıyla mumyalar sırtta dahi taşınıyordu.

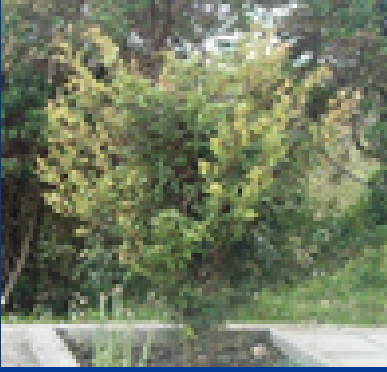
En ünlü Muiska eserlerinden birisi, altın sal. Gümey Amerika efsanesi El Dorado ile ilişkili.

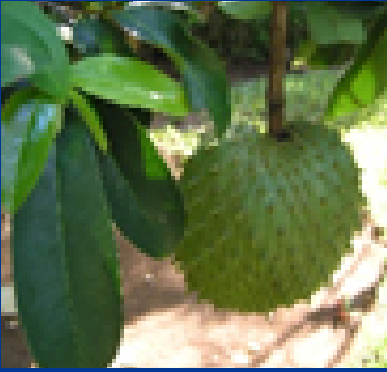
Bir Muiska mumyası. Museo del Oro, Kolombiya

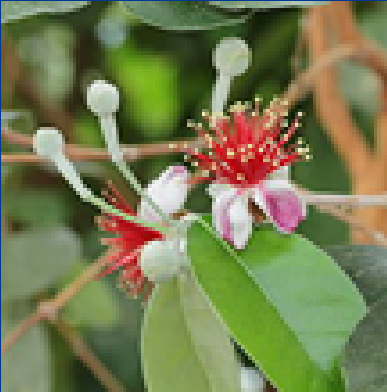
Marmelat Çalısı

Encenillo Ağacı

Soursop

Feijoa

Muiskalar altın, kumaş ve pamuk işçiliğinde de çok yetenekliydi. Şehirleri ve tapınakları İspanyol istilacılar tarafından talan edilse de bazı altın eserler günümüze ulaşabilmiş durumda.

Muiska ekonomisi Amerika'nın en büyük ekonomilerindendi. Ekonomilerinin en büyük getirisi olan altın ve zümrütün yanı sıra bakır, kömür ve tuz da vardı. Ayrıca Muiskalar Güney Amerika'da tek gerçek altından yapılmış "tejuelo" adlı para birimine sahipti. Muiska Konfederasyonu'nda güreş oldukça popülerdi ve güreş turnuvalarının galibi incelikle dokunmuş bir battaniye kazanırdı ve doğrudan Zipa'nın baş askerleri tarafından seçilen elit asker olan "Guecha Savaşçıları"na terfi edilirdi.

İspanyol İstilasası sonrasında Muiskaların başta altından yapılanlar olmak üzere zanaat eserlerinin çoğu çalındı ve Muiskalar tarım köleleri olarak yaşadı. Muiskaların önde gelenleri ve rahipleri katledildi. 1810 yılında Kolombiya'nın bağımsız olmasından sonra ise Kolombiya Hükümeti, Muiskaların yaşadığı bölgeleri %90'a kadar varan oranlarla küçülttü. Muiska içeceği chicha da 1948'de yasaklandı, 1991'e kadar da yasaklı kaldı. Bütün bu olaylar Muiska kültürüne balta vurdu ve Muiska nüfusunda da ciddi bir düşüş yaşandı. 2006 yılında yapılan araştırmaya göre Muiska soyundan yalnızca 9000 civarı kişi kaldı.

Bir Muiska yerleşkesi, Muiskalılar tarıma dayalı köy benzeri yerleşkelerde yaşıyordu.

Muiskaların en önemli tapınaklarından biri, Güneş Tapınağı. Güneş tanrısı "Sué" adına inşa edilmişti. Ay tanrıçası ve Sué'nin eşi "Chía" için de bir Ay Tapınağı inşa edilmişti ancak tapınak İspanyol İstilasası sırasında yıkıldı ve restore edilmedi.

Muiska evleri "bohíoların" kilden duvarları ve tahta direklerden destekleri vardı. Çatıları kumaş ve renkli işlemelerle bezenmişti. Zeminleri genelde hasır olsa da bazı bohíoların seramik zeminleri vardı. Bunların soylulara ait olduğu düşünülüyor

COLOMBIA VE EL DORADO

Şehir: El Dorado efsanesi Muiskalardan doğmuştur. Efsanenin ilk yazılı hali “El Carnero Vakayinamesi’nde” bulunmakta. Efsaneye göre Zipa bir çeşit ayinde kendisini altın tozuyla kaplamıştır ve ayine katılanların göle altın ve değerli kristaller atması eşliğinde bir salla açılıp üstündeki altın tozunu gölün sularında temizlemiştir. Başta bir efsane daha sonra bir söylenti olan El Dorado efsanesi ayrıca İspanyolların Muiskalaları işgalinin temel sebeplerindendir. Bir sürü Muiska İspanyollar tarafından El Dorado’yu bulma uğruna öldürülmüştür. Bazı Muiskalar’ın ise İspanyolları El Dorado’nun adıyla kandırıp öldürdükleri söylenir.

El Carnerno Vakayinamesi’nde yer alan El Dorado efsanesini çevirmeye çalışacağım:

“Tören, yeni bir hükümdarın atanmasıyla başladı. Başa geçmeden önce o, bir mağarada inzivaya çekildi. Dışarısı aydınlıkken mağaradan ayrılması, tuz yemesi ve kadınları görmesi yasaktı. Yapması gereken ilk yolculuğu Guativata’nın ulu lagününe, tanrıları ve kralları olarak taptıkları şeytana adak ve kurbanlarını sunmaya gitmekti. Lagünde yer alan törende, sazdan bir sal yapıp sahip oldukları en güzel eşyalarla salı süslediler. Salı 4 yanan maltızın üzerine yerleştirdiler, maltızların içinde bu yerlilerin tütsüsü moque, reçine ve nice koku yanıyordu. Lagün geniş ve derindi, içinde güzel kuş tüyleriyle bezenmiş, altın taç ve plaklar giyen sayısız kadın ve erkek ile dolu yüksek kenarlı bir geminin yüzebilmesi için. ...Saldakiler tütsüyü yaktığı vakit, kıyıdaki maltızlar da yakıldı, çıkan dumanın sabahın güneşini saklaması için.

Bu vakit, yeni hükümdarı soydular ve onu her tarafı bu metal kaplanana dek üzerine altın tozu döktükleri yapışkan bir toprakla kapladılar. Onu sala yerleştirdiler ve ayağının yanına tanrıya sunmak için yığınla altın ve zümrüt yerleştirdiler. Salda onunla birlikte kuş tüyleri, altından taçlar, bilezikler, kolyeler ve küpelerle dört şef gitti. Onlar da soyulmuştu ve her biri kendi adağını taşıyordu. Sal Lagün’ün ortasına ulaştığı vakit sessizliğin haberini vermek için bir sancak kaldırıldı.

Yaldızlı yerli bütün altın yığını gölün ortasına attı, kendisine eşlik eden şefler de aynısını tekrarladi. Daha sonra, adakların sunumu boyunca duran sancak indirildi; flütler, kavallar, şarkıcılar ve dansçılardan oluşan büyük bir grup beraberinde çığlıklar yeniden başladı ve sal kıyıya yanaştı. Bu tören ile birlikte yerli hükümdarlığını elde etti ve halkı tarafından liderleri olarak kabul gördü.”

“Sayısız can ve servetin kaybına sebep olan El Dorado’ya dönüşen tören budur.”

KİM BU KIZ?

İNCİ KÜPELİ KIZ

Hollandalı Mona Lisa ya da daha bilinen ismi ile İnci Küpeli Kız, Hollandalı ressam Johannes Vermeer'in 1665 yılında yaptığı yağlı boya tablosudur.

Bu kızın kim olduğuyla alakalı pek çok teori mevcuttur. Ressamın kızı, yakını ya da öylesine bir model olduğunu söyleyenler olsa da kızın hayal ürünü olduğunu söyleyenlerin sayısı az da değildir.

Bunda en büyük sebep çıplak gözle görülmeyen kıllar veya çiller gibi yaşamdaki gerçek detayların bulunmamasıydı. Ta ki tabloyu özel teknoloji ile inceleyene kadar. MakroX ışın taraması ve mikroskobik inceleme ile Vermeer'in kahverengi boya kullanarak her iki gözün etrafına küçük kirpikler yaptığını ortaya koydu. Bu keşifler resmin objesinin daha önce zannedilenden kişisel olduğunu gösterse de kızın kim olduğu sorusu hâlâ çözülemeyen bir soru.

Aybüke Erdoğan

SENDEN, BENDEN, BİZDEN: DEMİRBAŞ

- Her şeyde olup hiçbir şeyde olmazlar
- Bu kişilerin çoğunluğu okula yeni gelen çömlerden oluşur
- başta hepsini devam ettirebileceklerini düşünürler ve büyük bir bölümü 11e geçmeden çoğunu bırakırlar
- Okuldaki en iyi zamanlarını fark etmeden yaşıyorlardır :')
- Çevreleri geniştir ve üst dönemlerden illaki arkadaşları da vardır
- Derste isim almak için sınıfa gelen üst dönemlerini daha çok sınıfta tutup dersi kaynatmak için sırayla isim yazdırırlar
- Üst dönem olunca da onlar sınıfları gezerler
- Katıldıkları etkinlikler yetmezse kendileri yeni projeler yaparlar
- Muhtemelen dergi ekibinin yarısını da onlar oluşturuyor
- Birçok sosyal etkinliğe katılıp sertifika aldıkları düşünülünce cvleri epey kabarık olur

Erbakır'ı rengarenk yapan aslında bizim bu kadar renkli olmamız. O kapıdan adımınızı atınca her renkten insanla tanışabilirsiniz. Dergimizde kendimizden de bir parça bulacağımız bu köşeyi hazırlamak istedik. Umuyoruz ki siz de keyifle okursunuz.

Bİ' DENE İSTERSEN

SICAK YAZA SOĞUK ÇÖZÜM: EVDE SOĞUK ÇAY TARİFİ

Bu yazı yazılırken hava birden soğumuş olsa da bildiğiniz üzere yazlar bazen çekilmez oluyor, Türkiye şartlarında yaşadığımız için de her akşam büyük ihtimalle ailemizde çay içiliyor. Bu geçen sayıya göre daha basit bir tarif, hemen anlatıma geçiyorum.

Malzemeler!

- Kararmamış 1 su bardağı demli çay
- Yarım su bardağı şeker
- 1 litreye tamamlayacak kadar su (eğer koyu gelirse suyu arttırabilirsiniz.)
- İsteğe bağlı buz
- İsteğe bağlı limon dilimleri ve rendelenmiş limon kabuğu

Nasıl yapılır!

- Bu normal marketlerden aldığınız gibi aromalı değil ama isterseniz olgun şeftali veya karpuz suyu da kullanabilirsiniz. Şekerimizi kararmamış çayımız içinde çözdükten sonra suyu ekleyip dolaba kaldırıyoruz. (Hemen tüketmek isterseniz hem suyu soğuk kullanın hem de buz ekleyin.) İsteğe bağlı olan malzemeleri de dolaba kaldırmadan önce ekleyin, bu sayede soğurken aroması da karışmış olur. Genel olarak ılık su ile yapılan çay sonraki güne yeterince soğumuş olur. Şekersiz de yapabilirsiniz ama çok da güzel olmuyor, damak zevkinize kalmış. Benim ekleyeceğim şeyler bu kadardı, deneyecekseniz şimdiden afiyet olsun.

Çay ile İlgili Bilgiler

- Dünyadaki neredeyse tüm dillerde çay kelimesini söyleyebilmenin iki yolu vardır, "chai" (çay) veya "tee" (tea).
- Bunların ikisi de Çince'den gelir, zaten çay da tüm dünyaya Çin'den yayılmıştır.
- Burada ilginç olan şey ise kelime bir ülkeye karadan ulaştıysa (İpek yolu) "chai" olarak geçmiş, eğer deniz yoluyla ulaştıysa "tee" olarak geçmiştir. bunun nedeni ise çay kelimesinin Çince'de iki farklı telaffuzu olması ve chai versiyonunun Çin'in karasal bölgelerinde, tee versiyonunun ise deniz ticaretinin yoğun olduğu sahil bölgelerinde kullanılmışıymış. Bu yüzden çayın ipek yolu ile geldiği yerlerde -Anadolu, Mezopotamya gibi- çay olarak, Avrupalı deniz tüccarları vasıtasıyla yayıldığı yerlerde ise -Hollanda, İngiltere, Fransa gibi- tee olarak anılmaya başlamıştır. Chai ya da tee olarak anılmayan az sayıda dilde ise çay o ülkeye Çin'den gelmemiş, yerel çiftçiler tarafından yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu yüzden kendi dillerinde karşılığı vardır.

Siyah Çay ile Yeşil Çay Farkı

- İki çay türü de aynı bitkiden üretilmesine rağmen işleme biçimleri farklı olduğu için birbirlerinden ayrılırlar. Yeşil çay daha çok Hindistan gibi ülkelerde (çay bitkisinin istediği gibi bol yağış var, üstüne güneşli gün sayısının da varlığı sayesinde) yetiştirilen çaylar direkt güneş altında kurutulur. Bu yeşil çaydır. Siyah çay ise daha çok Karadeniz bölgesi gibi yerlerde üretilir. Çünkü yine çayın istediği gibi yağış boldur fakat güneşli gün sayısı az olduğu (bitkinin bozulmaması için yakın zamanda kurutulmalıdır.) için kurutma işlemi fırınlarda yapılır. Çay bitkisi ise fırında kararır ve karşımıza siyah çayı getirir. Yani özünde ikisi de aynı bitkidir. Değişikliğe iten faktör işleme biçimidir.

Yazar: Birol Altun
Pala

ÖZHAN ŞEN İLE RÖPORTAJ

ÖZGEÇMİŞ

Japonya'da yaşayan ve teknik olarak Finlandiya'da çalışan bir Türk oyunseverim. 2012'de Fin ortağımla beraber kurduğumuz, Japon oyunları üzerine odaklı, Fruitbat Factory adlı bağımsız yayınevinde çalışmaya devam ediyorum. Öncesinde İstanbul'da yaşarken çizgi roman, oyun ve anime üzerine bir kitabevi işletip, yabancı oyun firmaları için serbest olarak çalışıp, bir oyun dergisi için yazıp, bir mağazada oyun satıp, kurulduğu sırada Türkiye'nin ilk masaüstü oyun kafesinde çalıştım. Bunları yaparken bir yandan üç üniversite arasında maceralı bir akademik hayat geçirip, sekiz sene işletmecilik yaptıktan sonra işletme diploması aldım, bizim şirketi kurup orada işletmeciliğe devam ederken grafik odaklı çalışmaya başlamadan önce. Fruitbat Factory olarak dokuz sene içerisinde otuz civarı oyun çıkarttık. Bunların en popülerleri %100 Orange Juice adlı parti oyunu.

-İşletme okumanıza rağmen yazılım ve grafik düzenleme öğrenmeye nasıl ve neden karar verdiniz?

Giriş, gelişme, sonuç ilişkisi biraz karışık benim iş hayatımın. Uzun ama umarım çok sıkıcı olmayan hikayesi şu şekilde:

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini araştırıp, onları mutlu ve başarılı olacakları alanlara yönlendirecek ideal bir eğitim sistemi yerine, üniversiteye giren öğrenci sayısını maksimumda tutma odaklı olan kısa vade odaklı bir zihniyet hakimdi büyük ölçüde bizim zamanımızda. Bkz. tarih öncesi.

Çocukken "Büyüyünce ne olacaksın sen bakayım?" diye korkutucu sorularla köşeye sıkıştırılan büyüklerden kaçmak için "Bilgisayarcı" diye cevap verdiğimde oyunlar üzerine çalışmayı kastediyordum sanırım. O sıralar çizgi film ve oyuncaklardan başka bir şey düşünmeyen ufak halimin gelecek üzerine derin düşünceler ve planlar içerisinde olmadığından eminim en azından. "Çizgi filmci" ya da "oyuncakçı" diye cevap vermediğime göre abimin eve o ilk Comodore 64'u getirdiği zamanların bende büyük etkisi olmuş olmalı. Ben büyürken Türkiye'de bilgisayar oyunları üzerine bir dal olmamasını bırak, bilgisayarlar ile alakalı tek lisans programı "bilgisayar mühendisliği" idi. Google'a sorarsak ne yapar bilgisayar mühendisi diye aldığımız cevap şu:

"Bilgisayar mühendisi çip, analog sensör, devre kartı, klavye, modem ve yazıcılar dahil olmak üzere bilgisayar donanım ve ekipmanlarının araştırılması, tasarlanması, geliştirilmesi ve test edilmesinden sorumludur. Temel olarak yazılım, programlama ve algoritma ile ilgilenir."

Bu tanımlamayı dikkatle tekrar okuduğumuzda oyunlar ile uzaktan yakından bir alakası olmadığına emin olabiliyoruz. Bu noktada lise sonrasında yurt dışında okumaya yönlendirilsem ideal olurmuş ama hikaye bu şekilde gelişmedi.

Sınav sonuçlarıma göre girme şansım olan üniversiteleri tercih edip, aynı anda iş hayatına atılmam oldu bir sonraki aşama. Hem çalışıp, hem de üniversiteye gitmek, hayat şartları yüzünden mecbur kalmayan öğrenci arkadaşlara tavsiye edeceğim bir şey değil. Üniversite hayatı sırf sınıflarda, derslerde anlatılan şeyleri değil, çok daha fazlasını öğrenebileceğiniz, kampüste diğer öğrencilerle ve akademisyenlerle zaman geçirdikçe kendinizi çok geliştirebileceğiniz bir yer. İş ve okul arasında koşturmak, okuldayken dükkanı kapalı tutmak, dükkandayken derslere çalışmaya vakit bulamamak pek ideal değil.

İki sene Marmara, iki sene de İstanbul Üniversitesinden sonra en sonunda kitabevimi işletirken, müşteri olmadığı zamanlarda derslerimi çalışabileceğim, kampüs ve dükkan arasında koşturmam gerekmeyen, o anki durumuma en uygun eğitim şeklini Anadolu Üniversitesinin açık öğretiminde buldum ve işletme diplomamı alabildim. Bilgisayar oyunları üzerine çalışmaya başlamam ise arka arkaya gelen iki ekonomik kriz sonrası, yurt dışından ithal ettiği ürünleri döviz bazlı fiyatlarla satan kitabevimde bir gelecek olmadığını fark etmem sonrasında geliyor. Avrupa'da yaşayıp oyun firmalarında çalışan arkadaşlarımdan bir süredir oralardaki hayat ve çalışma koşulları üzerine duyduklarım, böyle bir hayatın eskiden düşündüğüm kadar ulaşılmaz olmadığını fark etmeme neden olmuştu.

Eğitimi almadığım alakasız bir iş koluna atlama yapıp, yurt dışındaki oyun firmalarında yerleşik iş aramam ve bunun ileriki yıllarda beni taşıdığı yerler ise bir sonraki bölümde, bizi izlemeye devam edin!

-Fruitbat Factory ekibinin toplanması nasıl gerçekleşti? Birbirinizi nasıl buldunuz?

-Fruitbat Factory'nin mottosu olan "Japon tarzı oyunları Batı'ya getirmekte" nasıl karar kıldınız?

İngilizce öğrendikten sonra sayısız kitap, film, oyun vesaireye çeviri beklemeden ulaşılma şansım oldu. Bunların Türkçe çevirileri ben tükettikten bazen 5-10 sene sonra bazıları da hiçbir zaman çıkmadı. Bir noktada ama aynı şeyin İngilizce için de geçerli olduğunu fark ettim. Çeşitli Japon oyunlarının asla İngilizce sürümleri çıkmamıştı, bazen yayınevlerinin Batı'da satmayacağı inancından, bazen başka daha kompleks sebeplerden dolayı. Gençken bunların içimde kalması, iş hayatına atıldıktan sonra beklemediğim bir şekilde dönüş yaptı. Oyun firmalarına iş başvuruları ve oyun tasarımı üzerine öğrenme çalışmalarım devam ederken "fan çevirisi" yapan insanların olduğu IRC chat odalarını duydum. Ülkelerinde ya da bildikleri dillerde yayınlanmamış ürünlerin çevirilerini internette parasız olarak paylaştıkları bir ortamdı bu. Bir gelir sağlamayacak olsa da bana hem oyunlar üzerinde çalışmak hem de becerilerimi geliştirmek için bir fırsat doğmuş oldu yardım etmeyi önerdiğimde.

O ortamlarda benim gibi hevesli insanlarla sevdiğim bir iş üzerine boş vakitlerimde çalışırken hem çok eğlendim hem de iyi arkadaşlıklar kurdum. Bu tecrübeler ve arkadaşlıklar ileride çok şeyi değiştirdi benim için. Bu yıllarda 10'a yakın oyun üzerinde elimizden geldiğince kaliteli işler yapmaya çalıştık. Yaptığımız işler öyle beğenildi ki oyunları lisanslayan, çeviri ve dağıtımını yapan firmalar yeni çevirmenler kiralayıp sıfırdan işi yapmak yerine, bizim yaptığımız işleri satın almaya başladılar. Ta ki bir gün oyun sektöründe çalışan başka bir arkadaşım, "Bu işleri yabancı firmalara satmak yerine kendi firmanızı kurmayı düşünmez misiniz?" diyene kadar. On küsur sene önce olan bir konuşmayı tabii kelimesi kelimesine hatırlamıyorum da, geçen diyalog buna yakın bir şeydi. Ben bunu şaka olarak algılayıp ciddiye almamıştım başta. Bir miktar fan çeviri projesinde beraber çalıştığım arkadaşım Jakke'ye bu diyalogdan bahsedince, "Neden olmasın?" dediğinde ise çok şaşırmıştım. Sonrasında çeviri yapan arkadaşlardan biri olan Yoshifumi de fikri benimsediğinde beraber şu an hala çalışmakta olduğumuz firmayı kurduk.

-İşletme okumanızın ve hayatınızın büyük bir kısmını Türkiye'de geçirmiş olmanızın sizin yurt dışında bir oyun şirketi kurmanıza yardımcı oldu mu? Olduysa size nasıl katkı sağladı?

Benim işletmecilik üzerine tecrübem ve okumuş olmam şirketi kurduğumuz ve geliştirdiğimiz yıllarda fayda sağladı. İngiliz dili ve edebiyatı okumuş olan ortağım Jakke'nin de yıllardan gelen iş tecrübesi benimkilerle birleşince idari sorumlulukları aramızda rahat paylaşabildik. Bunların yanında ben grafik o da metinsel editörlüğe odaklanırken, çeviri, program ve diğer kollarla bize yardımcı olmaları için başka arkadaşları yanımıza aldık.

Her ülkenin sivil ve iş hayatının kendine özgü uygulama ve adetleri var. Başka bir ülkede yaşamaya başlarken ve iş hayatına atılırken yeni çok şey öğreniyorsunuz ama bazı eski bilgileriniz de aynen transfer olabiliyor.

Korkuların aksine her şeyi sıfırdan öğrenmiyorsunuz. Yeterli hazırlık ve araştırmanın yanında zorda kaldığınızda yardım alabileceğiniz birileri de varsa, dünyanın herhangi bir yerinde yeni bir hayat ya da iş çok da zor değil.

Firmayı kurmamız beklediğimden kolay oldu ama o firmayı ufak çapta da olsa başarılı bir yerlere getirmek çok çaba ve zaman aldı.

İnsanın sevdiği bir işi yaparken geçimini sağlayabilmesi kolay ulaşılan bir durum değil. Ama bu ne kadar zor olursa olsun ulaşılmayı hak eden bir hedef bence. İlk iş hayatına atılmam ile bu firmayı kurmam arasında geçen 14 sene civarı sürede bir dizi farklı alanda, değişik işler denedim. Bunların hepsi ilgi alanlarım ile bağlantılıydı ama ne geçinmek için ne de mutlu bir iş hayatı için yeterli değildi. O yıllarda edindiğim tecrübeler ise ilerde çok işime yaradı.

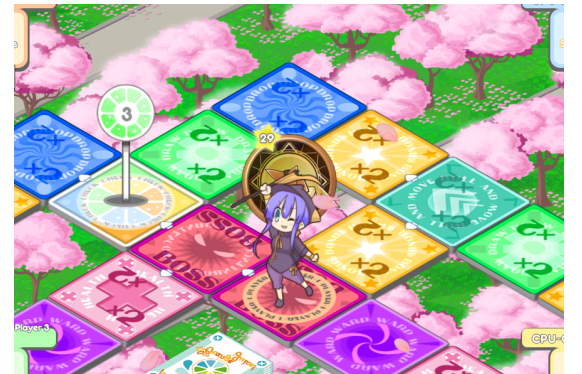
Değişik fırsatları değerlendirip, kısa süre için bile olsa konforlu olduğumuz ortamlardan çıkıp kendimizi geliştirmeye çalışmamız çok önemli. İnsanın yapabileceği en büyük hatalardan biri herhangi bir konuda öğrenecek bir şeyi kalmadığına karar vermesi.

Japon oyun tasarımcılarıyla tanışmamız, tanıdığımız tasarımcıların sayısını her geçen yıl artırmamız, çevirisi, grafik düzenlemesi ve programlaması tamamlanan oyunları dağıtacak platformlar aramamız, Steam ile çalışmaya başlamak için vermemiz gereken mücadele, sonrasında portfolyomuza daha çok oyun eklemek için uğraşlar, oyunlarımızın pazarlaması için bugün bile hala tatmin olduğumuz bir yere gelemediğimiz eforlar... Karşılaştığımız engeller sayısız desem çok da abartı olmaz. Yılmadan uğraşarak aştık birçoğunu, araştırarak, öğrenerek, çevremizi genişleterek ve en önemlisi bir sürü insandan destek alarak.

Kişinin kendi çabasıyla bir şeyler başarmak için vazgeçmeden çabalaması kadar, takıldığı yerde gurur meselesi yapmayıp yardım istemeyi de bilmesi lazım. İmkansız gibi gözükken birçok engel bir iki kişinin yardımıyla aşılabiliyor çoğu zaman.

-Oyunların boş ve vakit kaybından ibaret görülmesi gibi ön yargıları kırarak bugünkü noktaya gelmeniz nasıl bir his?

Her an maksimum potansiyel çalışmamız, üretmemiz, öğrenmemiz ve bunları yaparken sağlıklı kalmamız mümkün değil. Hepimizin düzenli olarak ara verip, hem vücudumuzu hem de zihnimizi dinlendirmesi gerekiyor. Bunu nasıl yapabildiğimiz ise kişiden kişiye, günden güne değişiyor. Güneşli bir günde yürüyüp şehirde yeni yerler keşfetmek, yağmurlu bir günde kafede ya da evde kitap okumak, film izlemek ya da oyun oynamak gibi basit şeyler de spor adı altında toplayabileceğimiz sayısız aktivite de o an popüler medyanın gözdesi olan şeyler de aynı değerde. Herhangi bir hobi, bir diğerinden daha doğru ya da yanlış değil. Hayatımızı zenginleştiren, bize mutluluk veren, kendimize ya da başka insanlara zarar vermeyen ve tabii ki kanunlara aykırı olmayan herhangi bir aktivite bence boş ya da vakit kaybı olamaz. Hobilerim arasında hala büyük yer alan oyunların, çocukluğuma kıyasla kat kat daha popüler olması günümüzde, tabii ki mutluluk verici. Ama kişi kendini bildikten sonra, sevdiği şeylerin o sırada popüler medyada ne kadar el üstünde tutulduğunun çok da önemi olmuyor. Bir şeyin moda ya da demode olması onu ne kadar sevdiğinizi etkiliyorsa, zaten çok da sevmiyormuşsunuz demektir.

-Bir oyunun yapım aşamasında en çok üzerinde durduğunuz ve zorlandığınız noktalar nelerdir?

Firma olarak biz kendimiz sıfırdan oyun yapmıyoruz, bu farkı belirtmeliyim. Onun yerine Japonya'da oyun yapan ama bu oyunları başka dillere çevirme fırsatı bulamamış tasarımcıları bulup, onlara dünya çapında yayımcılık olanağı sunuyoruz. Bu işi bir yazar ve yazdığı kitap taslağını götürdüğü basımevi arasındaki ilişkiye benzetebiliriz.

Japon marketi için yapılmış bu oyunların üzerinde çalışmalarımız üç koldan oluyor: Metin, grafik ve yazılım. İçeriklerindeki metinler ve yazı içeren grafikler çevriliyor. Bu çeviriler editör tarafından denetlenip akıcı bir metin olacak şekilde düzenleniyor. Yeni grafikler benim tarafımdan üretilirken yazılımda gerekli değişiklikler yapıp tek dil için tasarlanmış oyuna yeni dil seçenekleri eklenirken bir yandan da Batı'da standart haline gelmiş başka öğeler de ekleniyor ve anlatması daha çok uzun satırlar sürececek bir sürü işlem daha gerçekleştiriliyor.

Oyun seçerken öncelikle kendi beğendiğimiz oyunlardan seçmeye çalışıyoruz, bizi tatmin etmeyen bir ürünü paketlenip insanlara satmaya çalışmak dürüst gelmediğinden. Tabii ki herkesin zevki farklı ama önerecek bir yanı olan bir ürünü ayırt edebiliyoruz. Bu oyunları bulmak büyük bir çaba ve uzun zaman alıyor ama. Elimiz boş döndüğümüz fuarlar ya da beğendiğimiz oyunların başkaları tarafından lisanslandığını öğrendiğimiz gibi durumlar oldukça sık.

Bir oyunu lisanslamak için anlaşırken yapacağımız işin ne uzunlukta olacağına göre tahminlerimiz oluyor, oyunun uzunluğu ve içerdiği metinlere bakarak. Ama bütün dosyalar elimize geçip işe tam anlamıyla başlayana kadar emin olmamız mümkün olmuyor. Bir oyun için yirmi grafik üzerinde çalışmam gerekirken, bir diğeri için iki bin beş yüz grafikte uğraştığım oldu örneğin. Bazen sürpriz olarak kullanılan program dilinin ya da oyun motorunun çok eski olduğu ile karşılaştığımız ve başka projelere göre kat kat daha fazla uğraşmak zorunda kaldığımız durumlar da oluyor.

İnternet üzerinden oynanan elementler içeren oyunlar misal bizim bu işi yapan yazılımı en baştan yazmamızı gerektiriyorlar. Orijinal tasarımcının kullandığı sistemler az oyuncuyu ufak mesafede desteklemek için planlandığından, bizim dünya çapında dağıtım planlarımıza uymuyor. Bu oldukça zor ve dertli bir iş, hala en büyük firmalardan çıkan oyunlarda bile bazen bu alanda zorlanabildiklerini düşünürsek. Dünyanın iki ayrı ucunda bulunan insanları aynı anda hızla oynanan bir oyunda buluşturmak çok da kolay bir iş değil çünkü.

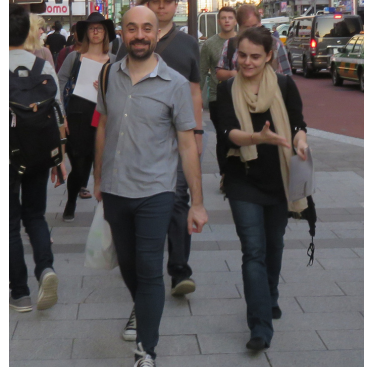
Popüler olan oyunlarımızı asıl platformumuz olan masaüstü bilgisayarlardan konsollara taşımak istediğimizde ise genelde oyunun bütün yazılımını başka bir motora taşımamız gerekiyor. Bu da bizim gibi az sayıda yazılımcısı olan ufak firmaları zorlayan durumlardan.

Aklıma gelen birkaç zorlu anı bunlar, sanki üzerine daha fazla düşünmesem daha iyi olacak, sohbet çok da depresif bir hal almadan.

- Ailenizin ve çevrenizin oyun yapımcısı olmanıza tepkisi ne oldu?

Yıllar boyunca okurken ve değişik iş kollarında yolumu ararken bana her an destek olan ailem çok uzun zaman önce oyunlarla birçok kişiden daha haşır neşir olmamı kabullenmişti. Çizgi roman üzerine bir kitabevi açmak istediğimde de "Olur mu öyle şey?" dememişlerdi zaten. Öncelikle hobi olarak başladığım oyunlar üzerinde çalışmalarım başarılı olup, düzenli gelir sağlamaya başladığında çok sevindiler ve gurur duyduklarını belirttiler tabii ki. Aileme ne kadar teşekkür etsem azdır. Çevrem ise zaten benimle benzer zevklere sahip arkadaşlarımdan olduğundan onların tepkisini tahmin edebilirsiniz.

-Sizin ve Fruitbat Factory'nin planları nelerdir?

Benim en öncelikli planım Japoncamı tatmin olduğum bir noktaya getirebilmek. Yıllardır üzerinde değişken yoğunlukta çalışmalarım devam etse de yol hala daha çok uzunmuş gibi gözüküyor. Bunun hem bizim işlerimize hem de benim Japonya'daki hayatıma sağlayacağı faydalar açık sonuçta.

Firma olarak bilgisayarlar için yeni oyunlar yayımlamaya devam ederken olan oyunlarımızın daha çoğunun Nintendo Switch adaptasyonlarını tamamlamayı hedefliyoruz öncelikle.

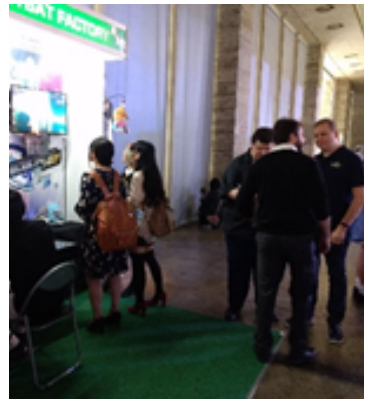
Bir miktar başka projelerimiz daha var ama iş hayatında her şey sürekli çok değişiyor ve firma olarak bir proje tamamlanıp çıkış aşamasına gelmeden duyurmak istemiyoruz. Sayısız faktörlerden biri ters gidip de o proje iptal olursa firmayı kötü gösterme ve beklenti içine girmiş insanlarda hayal kırıklığı yaratma risklerinden dolayı. O yüzden diğer projeler üzerine ağızım kilitli.

-Türkiye'deki oyun tasarımcısı olmak isteyenlere bir öneriniz var mı?

Ben öğrenciyken bu konuda bir eğitim olanağı yoktu. Artık var, bunu kesinlikle değerlendirmelerini tavsiye ediyorum. Bizim yaptığımız şekil daha zor oldu ve bunca yıllık tecrübeye rağmen okuluna gitmiş arkadaşlar kadar bilgili değiliz hala birçok konuda.

Yurt içindeki fırsatların dışında, yurt dışında okumak için de çok sayıda şansı var öğrencilerin. Bu iş sanıldığı kadar zor ya da pahalı değil ve de. Öğrencilere bu konuda her açıdan yardımcı olan, onlara dışarıdaki öğrencilik hayatlarında yol gösteren ve koruyan bir sürü organizasyon var. Bunları araştırıp, öğretmenlerinizden bu fırsatlar üzerine bilgi istemenizi tavsiye ederim.

-Nezaketiniz ve vaktiniz için sizlere başta kendim ve daha sonra Denizli Erbakır Fen Lisesi adına teşekkür ediyorum.

Ne demek, söylediklerimin az da olsa birilerine faydası dokunursa ne mutlu bana!

FRUITBAT FACTORY ADLI OYUN ŞİRKETİNİN KURUCULARINDAN ÖZHAN ŞEN İLE RÖPORTAJ , EREN BERK KARABULUT

TAK TAK

Yolun sonundaydı, en azından öyle hissediyordu. Toz ve örümcek ağı içindeki pencereden dışarı bakarken şu anda ne yapacağını düşünmekten başka bir şey yapamıyordu. Yıllar önce bir daha yüzüne bakmamak için bıraktığı, satmaya bile uğraşmadığı dağ evine yani kürkçü dükkanına geri dönmüştü. Asıl ev sahiplerinin yanında götüremediği çiçekler kendi ailesi gibi dağılmıştı, daha önce var olduğuna dair şahit bile bulunamazdı. Çiçekler de ailesi de geri dönmeyecekti. Yalnızlığı ilk seçtiği zamanlar bunun ne kadar korkutucu bir fikir olduğunu bilmiyordu. Bazı zamanlar bunun yanlış olabileceğini düşünmüşse de genelde bununla da övünürdü. Zaten övünmediği tek şey eski hayatıydı ve şu anda eski hayatına dönmekten başka yapabileceği bir şey yoktu. Ne kadar komik bir durumun içindeydi. Elinde övündüğü şeylerden sadece yalnızlığı ve hayatı boyunca nefret ettiği eski yaşantısı dışında başka bir şey yoktu. Elini kırılmış saçlarının arasında gezdirdi, eline birkaç tanesi takıldı. Avucunun ortasına aldı, baktı. Bembeyazdı. Oysa bu evden son çıkışında aynaya bakıp çıktığını hatırlıyordu. Anımsadığı kadar aynadaki çocuğun saçları simsiyah, gözleri bu hayattan kurtuluyor olmanın sevinci ile doluydu. Oda tarafına döndü. O burada değilken birileri düzenli olarak uğramıştı buraya. Annesi babası görseydi eğer, uğrayanın daha hayırlı olduğunu düşünürlerdi. O zaman için görmediyse de şimdi belki yan yanadırlar diye düşündü. Şu anki dünyada yalnızdı yani. Kimse gelmeyecekti, bir yere de gitmeyecekti, gidebilecek yeri de yoktu zaten. Her zaman istediği veya istediğini sandığı gibi. Bir hafta öncesine kadar her şey güzeldi. Evi, arabası, şirketi... kimse bu hale düşebileceğini tahmin bile edemezdi ama düşmüştü işte. Buna düşmanı sebep olsa yine bu kadar üzülmezdi de, yıllarca güvendiği, dost bildiği insanlar yapmıştı bunu ona. Kendisini dost sandıkları arasında köprü sanardı hep, o olmasa dağılırlar sanırdı. Görmüştü ki onsuz gayet iyi bağlanıp düşmanlarına yaptıkları taktiği kendisine uygulayıp oyun dışı bile etmişlerdi onu. En üzüldüğü ise bunu fark etmemişti. Güven kör etmişti onu sanki. Kafasının içindeki zonklamayı buna bağladı. Bir süre sonra aklına geldi, kıyafetine baktı. Çok kirlenmişti. Patika yol kullanmayalı yıllar olmuştu, bundandır dedi. İçi rahat değildi. Şu anda evinde, temiz kıyafetlerini tekrardan daha temizlikle değiştirmiş, tekli koltuğuna oturmuş kahvesini yudumluyor olması gerekirken şu anda neredeydi? Burada kalacaktı, en azından bir süre de olsa zorundaydı. Ahşap kollu, rengi solmuş, deseni zar zor belli olan çiçek desenli koltukların üzerindeki örtüyü kaldırdı. Biraz toz yapmış olsa gerek bir iki öksürdü. Camı açtı. İçeri giren soğuk ama temiz hava, çocukken buraların biraz aşağısında topun peşinden koştururken nasıl hissettiyse öyle hissettirdi. Ters kapatılmış resimleri birer birer açtı. Ne çok şey yaşamıştı buralarda. Çocukluğu, gençliği... Mutfağa girdi, boş buzdolabına baktı. Bu evi satmadığı gibi elektrik, su faturasını da ödüyordu. Buraya bir daha hiç gelmeyeceğini düşünse de belki bir yanı burayla bağını koparmamak için bu yolu bulmuştu. Mantıklı bir yatırım diye düşündü. Hiçbir zaman geri dönmeyi düşünmediği yere yaptığı yatırım şu durumundaki tek iyi şeydi. Düne kadar işletmeci mantığı ara ara onu esir alıyordu ama normalde her zaman etkili olan bu düşünme biçimi oyun dışı atıldığını öğrendiğinden beri ilk defa çalışmıştı. Hazır işletmeci yanı düşünürken devam etti: önce iş bulmalıydı - tabi ki şu anda yine kendi işini kuramazdı, kurmak istiyordu ama bunun için paraya, bundan da önce yiyecek ekmeğe ihtiyacı vardı-. Daha fazla düşünmeye çalıştı ama ihtiyacı olan veya istediği ne varsa iş bulmaktan geçiyordu. Zor bir çözüm değildi aslında. Köydeydi sonuçta, işini bulana kadar bakkala veresiye yazdırırdı. İş bulmak da şehirdeki kadar zor değildi, zaten topu topu beş altı meslek yapabilirdi burada. Bunu anımsayana kadar köşede duran bez gözüne çarptı, bezi eline aldı, musluktan akan su ile yıkadı, bulduğu yeri silmeye başladı. Tozlar yok olmasa da azalıyordu ya, yeterdi ona şimdilik. Kendi işinin sahibiyken tabi ki temizlik yapmıyordu ama annesi ona çok küçükken basit işler yaptırırdı. Daha sonrasında yurttan da kendi işini kendi hallederdi. Daha sonrasında neredeyse hiç temizlik yapmamıştı ama büyük ihtimalle eski alışkanlık olmasından dolayı çok garip de gelmiyordu ona ev işi yapmak. Devam etti. Tozlar evden nasıl azalıyorsa beyninden de büyükşehirde yaşama sorunları da yavaş yavaş silikleşiyordu sanki. Daha detaylı silmesinin gerektiğinin tabii ki farkındaydı ama şu an için anca bu kadar oluyordu. Yaklaşık yarım saat sonra mutfak tezgahı, dolaplar, ocak ve genel anlamda mutfak grilikten çıkmıştı. Kapiya kadar gidip tekrar bir göz attı mutfağa. İyi işti. Aynı zihnindeki gri düşünceler gibi mutfak, üstündeki ölü toprağını atmıştı sanki. Dünya daha renkli ve daha umutlu geldi birden. Saçındaki beyazlığı, kirli kıyafetini, kaybettiklerini unutmamıştı ama daha iyiydi sanki. Bu hissi yaşamayalı olmuştu baya. Kendine yalan söylemesine de gerek yoktu hani. Garip bir şekilde mutluydu. Bulduğu bir kabın içine su doldurdu, niyeti oturma odasına geçmekti. Durdu. Tabii ki ya, bakkal vardı burada, hem de şehrin burnu havada mağazalarına da hiç benzemiyordu hatırladığı kadarıyla.

Anahtarı eline alıp evden çıktı. Çıkarken hissettiği rüzgar aynı rüzgardı. Belki top oynarken değil, uçurtma uçururken; belki uçurtma uçururken değil, boş boş koşarkenki rüzgardı ama o rüzgardı. Kendi ne kadar değişmişse o rüzgar o kadar aynıydı. Dar patikadan hızlıca geçti, unuttuğunu sandığı bakkalın yolunu ayakları gayet de iyi hatırlıyordu. Hızlıca ilerledi. Bakkalın önüne gelince birkaç saniye durdu. Sadece izledi. Renkleri farklıydı ama toprak yine oradaydı. Kapının rengi solmuş hatta galiba üstüne bir kat boya atılmış gibiydi ama kapı her top patladığında koşarak içeri daldıkları bakkal amcanın kapısıydı. Sanki bir yarısı hep buradaydı onun, ne kadar koparmak istediye kalmıştı işte. İçeri girdi. Bakkalda kendi yaşlarında biri oturuyordu. Yüzü de az çok tanıdıktı hani. Dükkandaki adama derdini anlatırken bir yandan da kim bu diye düşünüyordu. Kimlerden olduğunu anlattı, para bulana kadar da babasının saatini bırakacaktı ki ; adam, kendisine adı ile seslendi. Şu an ödemesinin gerek olmadığını, daha sonra ne zaman rahatlırsa o zaman ödeyebileceğinden bahsetti. En sonda adam kendi adını söyledi. Şimdi anımsamıştı. Ne zaman oyun oynanacak olsa takım lideri ya kendisi ya da bakkalın oğlu olurdu. Karşısında oturuyordu işte. Babasını soracak oldu, sorana kadar öldüğünü öğrendi. Kısa bir sohbetten sonra -çoktan birinci çaylarını bitirmişlerdi- konu iş meselesine geldi. Bakkalın oğlu çok da ümitli konuşmadı ama en azından yardım elini uzatmıştı. Daha bol bol görüşecekleri için çok da uzatmadı, teşekkür edip çıktı. Bakkala gelirken biraz daha mutluydu sanki, şimdi ise hava hafif kararmış bu kararı ile mutluluk azalmasa da içindeki tedirginlik de artmıştı. İş konusu hala sıkıntılıydı ama en azından bir arkadaşını bulmuştu. Eve girip aynı hızla devam etti. Sanki bezi nereye sürse düşünceleri yavaş yavaş temizleniyordu. Oturma odasındaki sobayı da temizledi. Gelirken kenarda biraz çalı çırpı görmüştü, topladı geldi. Yaktı sobayı. Hafif elini de yakmıştı ama ısınmak için değerdi. Akşama doğru evin çoğu temizliği bitmiş, ev ile beraber zihni de temizlenmişti. Eski hayatından daha mutluydu evet ama sanki bir şeyler de yanlıştı. Yalnızdı. Daha önce evinde yalnız olduğu durumda bile en az iki hizmetçi vardı. Tatile gitse telefonu susmazdı. Bu uzun sessizlik içini biraz ürpertmişti. Bakkalın oğlunu bulmuştu ama sadece ona acımış da olabilirdi. Belki de amacı tekrar arkadaş olmak değildi. Mutfağa geri girdi aldığı idareten peyniri dolaba koydu. Her zaman dolabı dolu olan birinin bu boş dolaba bakması daha da kötü hissettirdi onu. Ama yine de duygusal değildi, hiç olmamıştı. Bu hayata heyecan ile bağlandığı bir şey hiç olmamıştı ki. Bir işi vardı, o bile hayatının vazgeçilmezi değildi. Kendi kendine biraz daha düşündü. Cidden ne yapacaktı? Güneş havadayken temizlediğini sandığı dertli düşünceler, ay ışığının yardımı ile geri dönüyordu. İşin kötüsü uykusu da yoktu. Tertemiz yaptığı camdan baktı. Yer yer ışıklı evler hiç sahip olmadığı mutlu aile tabloları gibiydi. Ne çalacak kapısı vardı ne de onun kapısını çalacak... Derin derin düşünürken kapı iki kere tıklandı: tak, tak... Önce irkildi. Sessizliğe de alışmıştı her hal. Kalktı, kapıya gitti. Birazcık tırmış bir sesle sordu:

- Kim o?

Cevap çok gecikmedi:

- Hatırlar mısın bilmem ama, benim, A.. Biraz kestane ve çay getirdim müsait misin B.?

Bu isim de tanıdıktı, açtı. Elinde iki poşet ile bu sefer zamanındaki en yakın arkadaşı duruyordu kapıda. İçindeki tek sorunun da yok olduğunu hissetti bir anda. Ümidin hep yeni iş imkanı bulmak olduğunu sandığı onca yıldan sonra ümidin terimini o dakikada yeniden yazdı kafasında: Tak, tak...

*

O gecedan sonra her şey daha iyi gitti. A'nın yanında çalıştı, parasını kazandı, kaybettiği sandığı çoğu mahalle arkadaşını buldu. Bir düzen oturttu. Övündüğü yalnızlığı geride bırakmış, utanç duyduğu eski hayatına dönmüştü. Mutluydu. Artık çalacak bir sürü kapısı vardı. Hiçbirini de ihmal etmedi. Her gece olmasa da haftada en az iki kez buluştular, kışın kestane, yazın dondurma yediler. Yaşıtları kahvehanede takılsa da soba ve kestane her zaman daha cazip oldu. Kimi dul, kimi bekardı zaten, bu sayede ziyaretler kimseyi rahatsız da etmiyordu. Yıllar geçtikçe dondurma yaşlılıktan dolayı arka planda kalsa da bazı şeyler aynı kaldı; kestane, çay ve rüzgar... Bunlar ne kadar aynı kaldıysa B için de ümidin tanımı artık hep aynıydı, ölene kadar da öyle kaldı: tak tak...

DİLASU PALA

Düzenleme:
Dilasü Pala

Yazan:
Nilsu Bahşı

Çizen:
Nur Gül

4 KÜÇÜK RESSAM

-BÖLÜM 1-

SAYI 1 4 KÜÇÜK RESSAM

Sabah olmuştu. Dünün yorgunluğundan sonra keyifli bir uyku geçiren Elis bugünün de fazlasıyla meşgul olduğunu hatırladı ve hiç istemeyerek zorla gözlerini açtı. Hızlıca kafasını çevirip saate baktı. Ne? Saat 9'a gelmişti. Bir an içinden şöyle geçirdi: "Bugün de işe gitmeyivereyim." Ardından saate çevirdiği kafasını tekrar yastığa koydu. Ama bunun imkansız olduğunu biliyordu. Bir anda yatağından doğruldu. Halen bastıran uykusunu biraz olsun geçirmek için gözlerini ovuşturdu. Ardından hızlıca ayağına çorabı giydirmeye çalışırken merdivenden tek ayakla düşse kalka mutfığa indi. Tam buzdolabından bir sandviç alıp ağzına atacakken Selin seslendi:

-Sandviç mi? Doğru düzgün kahvaltı yapsana.

-Acelemlerim var.

-Benim fotoğraf çekimimi unutmadın, değil mi?

-Unutur muyum hiç?

-Derginin kapağı için harika bir çekim olmalı.

-O iş bendeee.

Ardından termosuna çay doldurduktan sonra sandviç ağzında, ayakkabılarını giydi. Ayakkabısını giydikten sonra ağzında sandviçle Selin'e dönüp:

-2'de. 2'de fotoğraf çekimi var. Unutma.

-Tamaam.

Ardından kapıyı açıp yalpalayarak giden adımlarını düzeltti ve evden çıktı. Hemen otobüs durağına koştu.

Şansına hemen otobüs gelmişti. Hızlıca otobüse bindi ve stüdyoya vardı. Sandviçinin kalan son lokmasını ağzına sıkıştırıp stüdyoya girdi. Herkese "Merhaba" dedikten sonra masasında oturmuş, kitabını yazan Sonat'a seslendi:

-Ne oldu ana karaktere?

Ardından çantasını masaya koydu ve sandalyeye oturdu. O sırada Sonat cevap verdi:

-Başka bir gezegene ışınlandı.

-Ne? Nasıl?

-Nasıl olacağına karar vermedim.

-Oraya gidince ne olacak ki?

-Kitaptaki gezegen kurak bir topraktan ve robotlardan oluşuyor. Gamze oradan kurtulmak için bir çözüm yolu arar. Nasıl?

Elis, Sonat'ın övgü bekleyen bakışlarını görünce, inadına:

-Çok dar bir konu.

-Kesin ya.

-Senin amaçladığın çatışma ne?

-Gamze ve robotların çatışması. Orada Gamze dışlanmalı. Bir insan olduğu için bütün robotlar onu garipseyecektir.

O sırada Tahir Bey, Elis'i çağırdı. Elis hemen masadan kalkıp Tahir Bey'in kapısını tıklattı:

-Giir!

Kapıyı açıp odaya girdi ve selam verdi. Tahir Bey konuşmaya başladı:

-Elis, bir fotoğraf çekimi vardı. Hatırlıyor musun? Eski bir evde.

-Evet.

-O görevi sana veriyorum.

Elis şaşırarak:

-Ama onu Sonat almamış mıydı?

-O yarım gün izinli bugün.

-Öyle mi?

-Ne oldu? Korktun mu yoksa? Onların hepsi söylenti. Gerçekte canavar diye bir şey yok, biliyorsun değil mi?

Elis ne diyeceğini bilemiyordu. Sanki onunla dalga geçiyordu.

-Yani, biliyorum ama o ev... Bi-biraz ürkütücü. Fazla eski.

-Peki, sen yapmayacaksan Sevda'ya verelim görevi. 2000 TL ek parayı da o alsın.

Elis parayı duyar duymaz atladı:

-Hayır, hiç gerek yok. Ben yaparım.

Peki, o zaman. Çekim 11'de. Ev sahipleri gelmeyecekmiş çekime. Sadece evi çekeceksin.

İçinden şöyle geçiriyordu: "Niye eski bir evin resimlerini çekmemizi istiyorlar ki?" Ama bunu bir kenara bırakıp "Tamam." dercesine kafasını salladı. Ardından odadan çıkıp hızla Sonat'ın yanına koşup ona kızarak şöyle dedi:

-Bilerek izin aldın, değil mi?

Sonat, gülererek Elis'e döndü. "Evet." dercesine kafasını salladı ve tekrar önüne döndü. Elis de bunun karşısında şöyle dedi:

-Ama teşekkürler, sayende 2000 TL ek alacağım.

Ardından hemen şaşkınlıkla Elis'e tekrar baktı. Elis de bu şaşkın bakışların altında huzurla sandalyesine oturdu. Elis, Sonat'ın şu an kendisine ne kadar gıcık olduğunu hissetse de Sonat'ın bunu hak ettiğini düşündü. Ardından çantasını ve ekipman çantasını alıp kalktı. Sonat'ı daha fazla sinir etmek için Sonat'a gülerek el salladıktan sonra stüdyodan çıktı.

İlk durağı o eski evdi. Eve gitmek üzere şirketin arabasına bindi. Koltuğa oturur oturmaz saate baktı. Hala zamanının olduğunu görünce rahatladı ve dimdik durduğu koltuğa rahat bir şekilde yaslandı. Dışarıdaki ağaçlara bakmaya başladı. Bir yandan da ağaçların günden güne ne kadar azaldığını düşünmeye başlamıştı. Bunu düşünmek onu üzmeğe başlamıştı. O sırada başında keskin bir acı hissetti. Hemen elini başına götürüp başını ovuşturmaya başladı. Ama bu acı geçmiyordu. Baş ağrısı gibi de değildi.

Elis stres olmaya başlamıştı. Tam Mahir'den arabayı durdurmasını rica edecekken gözünün önünde bir şeyler canlanmaya başladı. Rüya mı? Rüya mı görüyordu yoksa? Ağrıyan başını tutarak şaşkınlıkla gözlerinin önünde canlananları izliyordu. Gördükleri o kadar net olmasa da sırayla kurak bir toprak, robot ve stüdyo gördü. Bu görüntüler gözünün önünden hızla geçiyordu. Stüdyo da onların stüdyosunun aynısıydı. Elis'in kafası karışmıştı. Ne oluyordu böyle? O sırada arabanın durduğunu fark etti. Varmışlar mıydı? Camdan dışarıya baktı. Gerçekten de eve gelmişlerdi. Ama arabaya daha yeni binmişlerdi. Ayrıca ev ile stüdyo arası 1 saat sürüyordu. Ama daha 5 dakika bile olmamıştı ki. Hemen kolundaki saate baktı. Ne? Gerçekten de 1 saat olmuştu. Ama imkansızdı. Hemen koltuğundan doğrulup Mahir'e sordu:

-Ne ara vardık buraya?

-Nasıl? 1 saattir arabada gidiyoruz, Elis Hanım.

-Nasıl olabilir bu?

-İyi misiniz, Elis Hanım?

-İ-iyiyim. Bıraktığınız için teşekkürler.

Ardından kapıyı açıp arabadan indi. Kafasında bir sürü soru işareti oluşmuşken bu ev gözüne daha da korkunç gelmeye başlamıştı. Üstelik bu ev dağın başında, etrafında bir tane bile ot olmayan, büyük ve fazlasıyla korkutucu, terk edilmiş bir evdi. Mahir, Elis'i bıraktıktan sonra tekrar arabasına binip gidecekken Elis seslendi:

-Gitmeseniz olur mu?

Elis evi gösterdi ve:

-Çok korkutucu gözüküyor. Bunun içine giremem ben.

-Maalesef, Sevda Hanım'ı çekime bırakmam lazım. Kolay gelsin.

Elis bunun karşısında daha da korkmaya başlamıştı. Bu eve girebilmesi dahi çok zordu. Zaten evin her yeri dökülüyordu. "Ya birden üstüme yıkılırsa? Ayyy, olmaz." diye içinden geçirdi. Ama işin ucunda da 2000 TL vardı. Bunu korkusunu yenmek için bir bahane olarak kullandı ve eve doğru bir adım attı. Ama daha kapıya gelmemişti bile. "Offf, yürek mi yedim ben?" diye düşündü. Bir an kendini toparlayıp kapıya kadar hızlıca geldi. Kapıya gelmesiyle kendisini geri atması bir oldu. Kalbi neredeyse yerinden çıkacaktı. Ama artık eve girmeliydi. Yavaş adımlarla evin içine geldi.

Çantadan telefonu alıp feneri açtı. En azından etraf daha aydınlık olmuştu. Evin içi de dışı kadar korkutucuydu. Bir sürü eşya vardı. Ve hepsinin üstü naylonla örtülmüştü. Hızlıca çekime başlarsa hemen bu evden çıkabileceğini düşündü. Hemen çantadan kamerayı çıkardı. Evin bir köşesine geçip fotoğraflamaya başladı. Tek tek her yeri fotoğraflarken masanın üzerinde küçük bir oyuncak buldu. Pembe bir yıldızdı bu. İçinde simler olan, yıldız şeklinde bir oyuncaktı. Yıldızı eline alıp incelemeye başladı. Çünkü o yıldız ona bir şeyler hatırlatıyordu. Bunu daha önce gördüğünden emindi. Ama nerede görmüştü? O sırada çekime devam etmesi gerektiğini hatırlayıp yıldızı cebine attı ve çekime devam etti. Bir yeri çektikten sonra diğerine geçiyordu. Evin duvar kağıtlı bölümünü çektikten sonra yan kısmındaki masayı çekecekti ki ayağını attığı an ayağında zemini hissedemedi. Hiçbir şey... Hiçbir şey yoktu.

Eğilip baktığında bunun karanlık bir boşluk olduğunu fark etti. "Ne? Hayır, olamaz. Bu bir korku filmi mi?" korkuyla içinden geçirdi. Boşluk bir anda Elis'i kendine çekti. Kalbinin durduğunu hissediyordu. Ama bir dakika! Nereye gelmişti?

Bu boşluk, Elis'i garip bir yere getirmişti. Etrafına baktı. Etrafında insanı andıran ama yüzü insanlardan daha keskin hatlı, insandan evrimleşmiş gibi görünen varlıklar vardı. Bu varlıklar insanlar gibi yürüyor, konuşuyordu. Burası, burası neresiydi? Bir çöldü sanki. Elis, kuraklıktan çatlamış bir toprağın üstünde duruyordu. Neydi bu? O sırada Sonat'la olan konuşmasının bir kısmı aklına geldi. "Ana karakter hala kurtulamadı mı?","Hayır, daha değil. Oradan kurtulmak için bir şeyler yapar."Elis sesli bir şekilde oturduğu yerden, şaşkınlıkla:

-Hayır, bu-bunlar robot mu yani? Be-ben bir romanın içinde miyim?

ELEŞTİRİ GELİŞMENİN İLK ADIMIDIR

66

d.

Eleştiri deyince birçoğumuzun aklına sevdiğimiz ya da yaptığımız iş, dizi, oyun veya takımların hatalarını yüzümüze vuran ve bizim sinirimizi bozan bir yazı tipi gelir. Peki, eleştiri gerçekte nedir? Eleştirinin sözlük anlamına baktığımızda; bir insanın, konunun, yapının doğru ve yanlış yönlerini bulup göstermek için yapılan inceleme işi olduğunu görürüz. Yani eleştiri sadece hatalı yönleri ortaya çıkarmaz, eleştirilen şeyin iyi yönlerini de gösterir. Öyleyse, eleştiri neden bu kadar önemli?

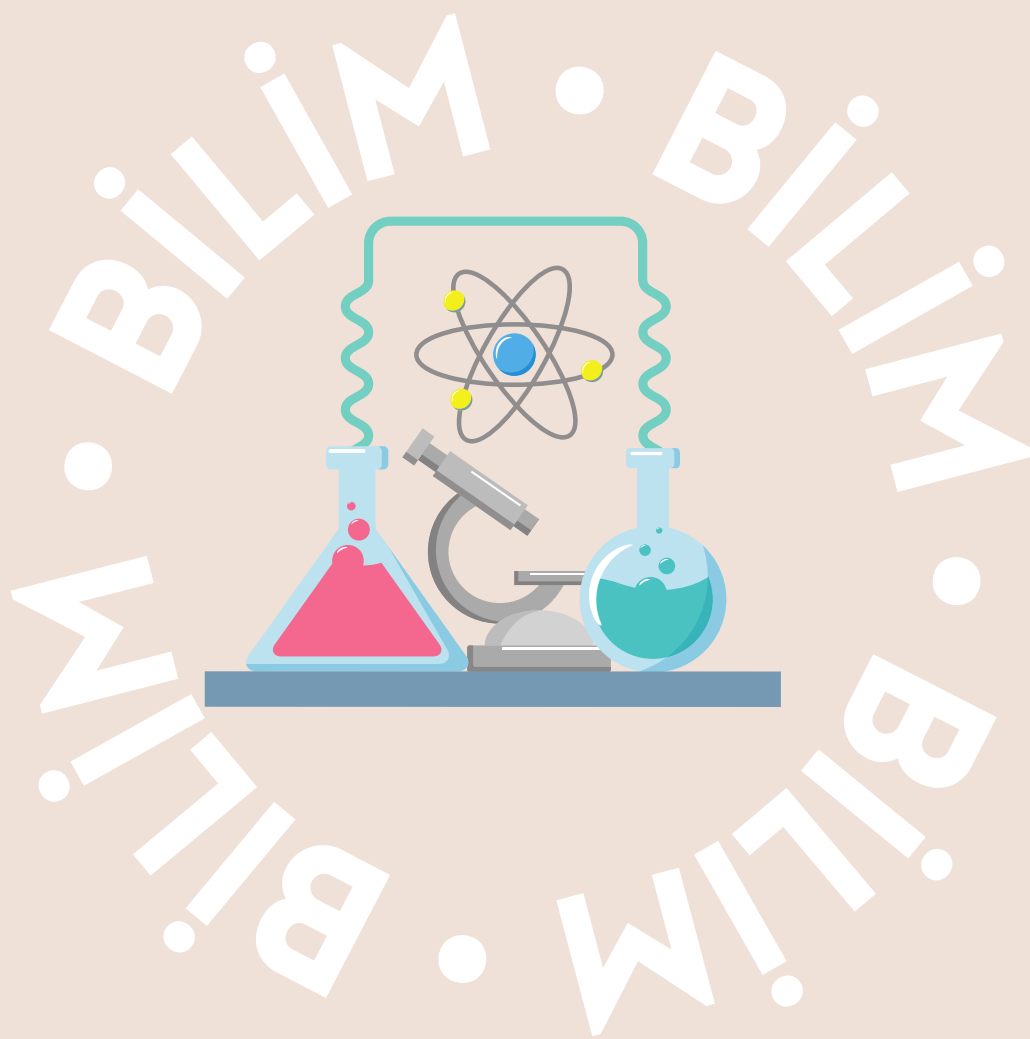
Eleştiri gelişmenin ilk adımıdır. Çünkü yaptığınız şeyin size eksik yönlerini gösterir. Bir dahaki sefere aynı hataları yapmanızı engeller ve sizin neyi iyi yaptığınızı gün yüzüne çıkararak o iyi yönlerin devam ettirilmesi gerektiğini söyler. Böylece gelişmenin ilk adımı olur. Eleştiri almayan herhangi bir eser, gelişmeye eleştiri alanlara göre daha kapalıdır. Bunun sebebi dışarıdan bir gözün fikir belirtmesidir.

Günlerce, aylarca emek verdiğimiz bir eserin eksikliği görmek, eğer çok yoğun bir çalışma yaptıysak çok daha zor oluyor. Bu doğrultuda filmlerini, oyunlarını para karşılığında eleştiren firmalar bile var olabiliyor. Eğer daha iyi şeyler yapmak, görmek veya hizmet almak istiyorsanız eleştiriye karşı olmamalı ve açık olmalısınız. Ancak iyi niyetli ve alanında bilgi sahibi olan kişilerden gelen eleştiriye...

Eleştiri gelişmenin ilk adımı olsa dahi yanlış yapıldığında diğer adımları yıkar. Peki, nedir bu iyi niyetli eleştiri? Doğru eleştiri -öznel fikir belirtmeyen- nesnel ve yapıcıdır. Yapılan esere saygılıdır, eserin gelişmesini ister. En önemli özelliği ise alanında uzman kişiler tarafından yapılmasıdır. Bir doktorun arabayı eleştirmesi gibi bir şey söz konusu olamaz. Eğer siz bu dergiyi eleştirmezseniz dergi hep aynı düzeyde devam edecek. Yani gelişmeyecek. Ama siz yapıcı bir eleştiri yaparsanız bu hem sizin için hem de bizim için çok daha iyi olacaktır.

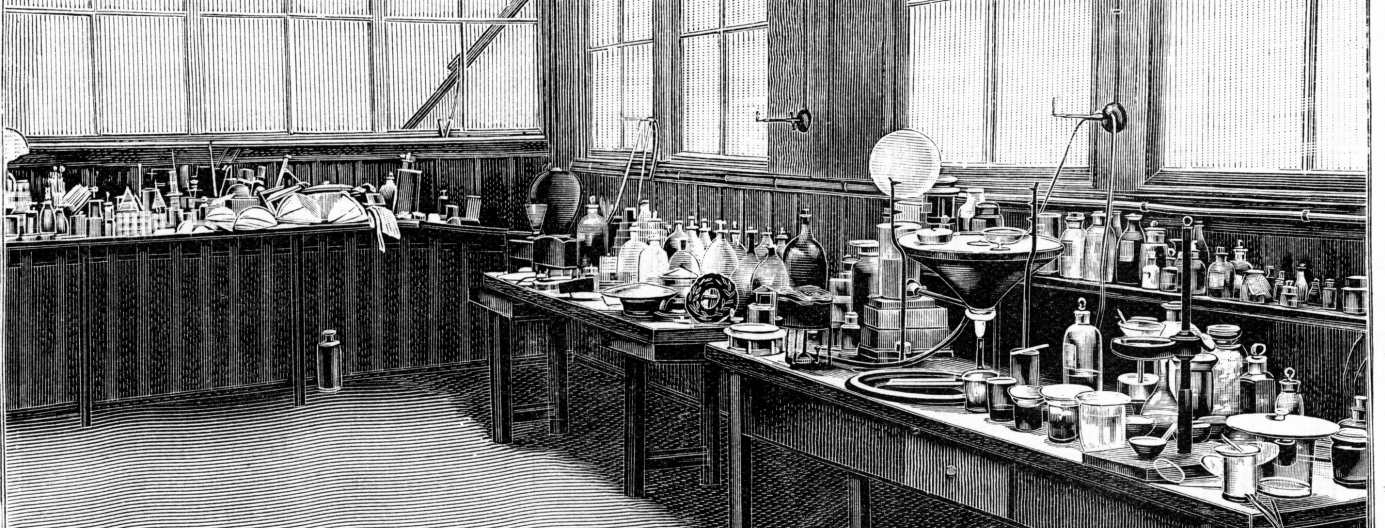
Sonuç olarak, yapıcı eleştiri bizi geriletmez ama geliştirir. Bu eleştiri en sevdiğimiz dizi, oyun vb. şeylere olabilir. Daha iyi şeyler yapmak ve deneyimlemek için eleştiri yapmalı ve eleştiriye açık olmalıyız. Sonuçta: “Eleştiri gelişmenin ilk adımıdır.”

ilyas Arda Turpan

MARIE CURIE

Kendini bilime adanmış bir kadın, ilkleri başaran bir kadın, ilk defa Nobel ödülü alan kadın, ilk defa iki farklı daldan iki Nobel ödülü alan bilim insanı, fizik dalında doktora yapmış ilk kadın. Kim mi? Tabii ki de Marie Curie. Bunları başarmak hiç de kolay olmadı. Maddi sıkıntılarla mücadele etti, bazı zamanlar aç bile kaldı, sırf kadın olduğu için üniversiteye alınmadı ve bunun gibi bir sürü sıkıntı yaşadı.

Marie 7 Kasım 1867'de Varşova'da dünyaya geldi. Varşova şimdilerde Polonya'da bir kent ama Marie'nin doğduğu zamanlarda Varşova'daki Polonyalılar Rus egemenliği altında yaşıyordu. Polonya ancak 1918 yılında bağımsızlığını kazanabildi.

Marie, fizik ve matematik öğretmenini bir babanın ve bir yurttan müdürlük yapan bir annenin beş çocuğunun en küçüğü olarak dünyaya geldi. Aynı zamanda büyükbabası da fizik ve kimya öğretmeniydi. Yani bilim aşkının aileden geldiğini söyleyebiliriz. Marie 8 yaşındayken ablası tifüs sebebiyle öldü. İki yıl sonra ise annesini verem sebebiyle kaybetti. Marie'nin eğitim hayatına bakınca oldukça başarılı olduğunu görebiliriz. 15 yaşında sınıf birincisi olarak liseyi bitirmişti ama ne yazık ki Varşova'da bulunan üniversitede lisans eğitimi alamamıştı. Çünkü üniversiteye kadınları almıyorlardı. Marie eğer lisans eğitimi almak istiyorsa Fransa'ya gitmek zorundaydı. Tabii ki bu kolay bir şekilde olmayacaktı.

Bunun için ablası ile anlaşma yaptı. İlk önce ablası Sorbonne Üniversitesinde tıp eğitimi alacak sonra ise ablası Marie'nin fizik ve matematik alanında lisans eğitimi almasına yardım edecekti. Nitekim de öyle oldu. Marie para kazanıyor ve bir miktarını da ablasına gönderiyordu. Aynı zamanda bir grup Polonyalının yönettiği, sürekli yer değiştirmesinden dolayı "Uçan Üniversite" isimli yasa dışı bir gece okulunda eğitim görüyordu. Ablası eğitimi bitirince Marie de Sorbonne Üniversitesinde lisans eğitimi almaya başladı. Dil bakımından eksiklikleri olsa da bölüm birincisi olarak lisans eğitimi bitirdi. Marie lisans eğitimi bitirdikten sonra bir sonraki hedefi olan öğretmenlik diploması almaya koyuldu.

ARAŞTIRMALARIN BAŞLANGICI

Marie Curie hayat arkadaşı Pierre Curie ile tanışır ve radyoaktivite üzerine ilk çalışmalarını gerçekleştirir.

Araştırmaları için yer arayan Marie bir arkadaşı aracılığıyla bir laboratuvarın yöneticisi olan Pierre Cruie ile tanıştı. İkili ortak bilimsel ilgilerinin katkısıyla kısa sürede birbirleriyle yakınlaşıp tanıştıklarından yaklaşık bir yıl sonra evlendiler. Marie öğretmenlik diplomasını aldıktan sonra daha önce Henri Becquerel'in duyurduğu; uranyum tuzlarının yaydığı, sonraları radyoaktivite olarak adlandırılacak ışın üzerine detaylı araştırmalara başladı ama araştırmalara başladığı yıl ilk kızı olan Irene doğmuştu. Irene doğduktan yaklaşık 4-5 ay sonra çalışmalarına hızla devam etti. Bu araştırmalarını yaparken Marie, toryumun da uranyum tuzlarının yaydığı ışınları yaydığını fark etti. Bu noktada Pierre kendi çalışmalarına ara vererek Marie'ye yardım etmeye başladı. Bu arada Becquerel, iki farklı uranyum mineralinin daha aktif olduğunu keşfetmişti.

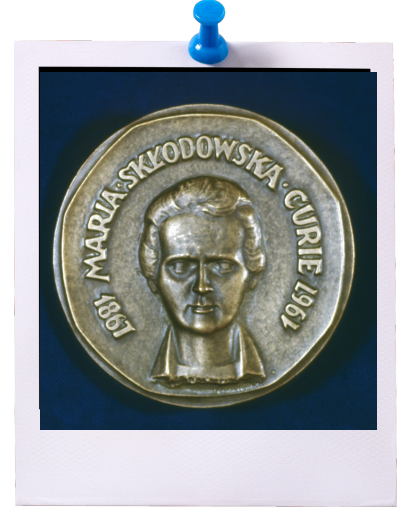
Cruier araştırmaları sonucunda uranyumdan daha radyoaktif olan iki element keşfettiler. Bunlar polonyum ile radyumdu. Polonyum, adını Marie'nin vatani olan Polonya'dan alıyordu. Keşfettikleri elementlerin kendilerini ait olmadığını ve tüm insanlığın yararına kullanılması gerektiğini düşünerek patent almadılar. Marie 1904 yılında doktorasını vererek Fransa'da gelişmiş bir bilim alanında doktora unvanı alan ilk kadın oldu. Aynı yıl radyoaktivite konusundaki araştırmalarından dolayı kocası ve Becquerel ile paylaştığı Nobel Fizik Ödülü'nü alarak tarihte Nobel Ödülü alan ilk kadın oldu. Hak ettiği Nobel'i alması bile kolay olmadı. Fransız akademisyenler başlangıçta sadece Pierre Cruie ve Henry Becquerel'in Nobel ödülünü alması gerektiğini düşündüler ama Pierre Curie karısının onuru paylaşması konusunda ısrar etti. Pierre Curie'nin bir at arabasının çarpması sonucu ölmesi Marie Curie için acı bir darbe olmuştu ama Marie ve kocası birbirlerine eğer birine bir şey olursa diğeri çalışmalarına devam edecekleri hakkında söz vermişlerdi. Bu yüzden Marie de tüm enerjisini, üstlendikleri bilimsel çalışmayı tek başına tamamlamaya adanmıştı.

Kocasının ölümünden sonra Sorbonne Üniversitesi Marie'yi kocasının akademik görevini almaya davet etti. Bunu yaparak bir gün Pierre'in anısına bir övgü olarak onun hiç sahip olmadığı son teknoloji bir laboratuvar kurabileceğini umuyordu ancak buna itiraz eden eski kafalı ve tutucu bilim çevreleri, ki tamamı erkeklerden oluşuyordu, buna hep bir ağızdan itiraz ettiler. 2 yıllık mücadelesinden sonra bu durumu kabul etmek zorunda kaldılar. Fakat bilimsel çalışmaları ve bilgisiyle sonuna kadar hak etse de sırf kadın olduğu için akademi üyeliği seçimini kaybetti.

BİLİME ADANMIŞ BİR HAYAT.

Marie'nin ikinci Nobel ödülünü almadan birkaç gün önce hakkında çirkin söylentiler çıkarıldı. Nobel Ödül Komitesi bu söylentiler sebebiyle ödülünü bizzat almak için Stockholm'e gelmemesini istedi ama Marie bu uyarıyı görmezden geldi ve şunları söyledi: "Bu ödül radyum ve polonyumun keşfine verildi. Bilimsel yaşantım ile özel yaşantım arasında herhangi bir bağlantı olduğuna inanmıyorum. Bilimsel bir çalışmanın takdir edilmesi gerektiği gerçeğini özel yaşantıyla ilgili bir söylenti ve iddia yüzünden reddedilmesini kabul edemem." Ve böylece 1911'de radyumun izolasyonu için bu kez kimyada başka bir Nobel Ödülü'ne layık görüldü. İki bilimsel kategoride Nobel Ödülü alan tek kişiydi ve hâlâ daha öyle. Marie Nobel ödülünü alırken bu Nobel ödülünün aynı zamanda Pierre Curie adına bir övgü olduğunu söyleyerek kocasını da unutmadı.

1914 yılında Paris Üniversitesi'nde Radyum Enstitüsü kuruldu ve Marie Curie ilk müdür olarak atandı. Aynı yıl 1. Dünya Savaşı başladı ve Marie de bu savaşta görev aldı. Kızı ile beraber "Petites Curies" adı verilen araçlar oluşturdular. Bu araçlara yeni icatları olan X-ışını makinelerini yüklediler ve cephelelere gönderdiler. Böylece buralardaki hastanelerdeki doktorlar kırılmış kemiklerin, mermilerin ve şarapnel parçalarının yerlerini daha kolay tespit edebildiler. 1934 yılında ise Marie aşırı radyasyona maruz kalmasından dolayı kan kanserinden öldü. Bu yüzden ona "Bilim İçin Ölen Kadın." unvanı verildi. 20 Nisan 1995'te Marie Curie'nin ve kocasının mezarları Fransa'nın ulusal anıt mezarı olan Panthéon'a taşınmıştır. Marie Curie başarılarından dolayı bu şerefe layık görülen ilk kadındır.

"Yaşamda hiçbir şeyden
korkmayın yalnız; her şeyi
anlamaya çalışın. Şimdi anlama
vakti, böylece daha az
korkabiliriz."

Yazar: Sude Sultan Özkan

Kaynakça: <https://history.aip.org/exhibits/curie/frag1.htm>
<https://www.britannica.com/biography/Marie-Curie/Death-of-Pierre-and-second-Nobel-Prize>
<https://www.nobelprize.org/womenwhochangedscience/stories/marie-curie>
<https://evrimagaci.org/marie-curie-kimdir-ne-yapmistir-kendi-agzindan-yasam-oykusu-8120>
<https://evrimagaci.org/marie-curie-kimdir-ne-yapmistir-neler-basarmistir-1636>

KAFEİN NEDİR VE BİZİ NASIL AYIK TUTAR?

Kafein, 1819 yılında Alman Kimyager Friederich Ferdinand tarafından keşfedilen uyarıcı bir maddedir. Doğal olarak çay, kahve, kakao vb. besinlerde bulunur. Bizler kafeini en yaygın biçimde uyanık kalabilmeyi sağlayan bir madde olarak tanımlarız ki bu tanım yanlış değildir, artı olarak daha başka etkileri de vardır tabii.

Peki, kafein bunu nasıl yapıyor? Uyanık kalmamızı sağlarken nasıl bir mekanizma söz konusu?

İlk olarak, sinir sistemimize ait nöronlar biz uyanıkken çalışır. Nöronlarımız çalışmaktayken adenosin adlı bir madde salgılanır, uzun süreli bir çalışma sonucu adenosin seviyesi yükselir, kişide yorgunluk hissi oluşmaya başlar. İşte kafein burada devreye girer; sinaps boşluklarında biriken adenosini parçalayarak yerine geçer ve sinir sistemini rahatlatır. Yaklaşık 4-6 saat gibi bir etki süresi vardır. Beyne gelen mesajları hızlandırarak yorgunluk hissini azaltıp odaklanmayı artırır. Kafeinin bu en bilindik faydası dışında başka faydaları da vardır: alzheimer'ı önler, kas ağrılarını azaltır, metabolizma hızını artırarak yağ yıkımını destekler, deri hastalıklarını önleyici etkisi olduğu da bilinmektedir.

Ama her şeyde olduğu gibi, kafein de dozunda tüketilmelidir. Fazlası uykusuzluğa bağlı sinirlilik hâli, mide bulantısı, vücudun aşırı ısınması vb. durumlara yol açabilir. Günlük ortalama tüketimi kilogram başına 4-6 mg'ı geçmemelidir. Yaklaşık 60 kg olan bir insanın günlük alabileceği kafein miktarı 300 mg civarı olmalıdır. Bu değer de yaklaşık 3-4 fincan kahve ya da 5-6 bardak çaya tekabül etmektedir. Sizler de günlük olarak bu sayıları geçmemeye özen gösteriniz; unutmayın, sağlığınız birçok şeyden daha kıymetlidir.

Kaynakça

<https://www.ttb.org.tr/STED/sted0101/16.html#:~:text=Pek%20%C3%A7ok%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmada%2C%20yeti%C5%9Fkinler%20i%C3%A7in,al%C4%B1nd%C4%B1ktan%20birka%C3%A7%20saat%20sonra%20at%C4%B1l%C4%B1r.>

<https://www.taftcoffee.com/blogs/blog/kafein-nedir-ne-ise-yarar-faydolari-ve-zararlari>

<https://evrimagaci.org/kafein-nedir-ne-ise-yarar-kafeinin-faydolari-ve-zararlari-nelerdir-679>

<https://youtu.be/1EUEB2wW2zA>

SERMİN AYDEMİR

BİLİMSEL GELİŞMELER

d.

BİNLERCE DERECELİK ISI FARKINA RAĞMEN HACMİ DEĞİŞMEYEN BİR MATERYAL ÜRETİLDİ

Avustralya'da New South Wales Üniversitesindeki bilim insanları tarafından devrim niteliğinde bir materyal üretildi. Fizik kurallarına göre bir madde ısıtıldığında genişler, genleşir; soğutulduğunda ise büzülür, yani hacmi azalır. Bu üretilen materyal -269 derece ile 1126 derece arasındaki tüm sıcaklıklarda kararlı kalmayı başarıyor; hacminde herhangi bir değişiklik olmuyor. Bu materyal skandiyum, alüminyum, tungsten ve oksijenden oluşuyor. Skandiyum bulunması zor ve maliyeti yüksek bir madde olduğu için ekip skandiyum yerine skandiyuma eş değer başka bir madde arıyor. Böyle bir madde bulunabilirse ekip bu materyalin yaygın bir şekilde kullanılabileceğini düşünüyor.

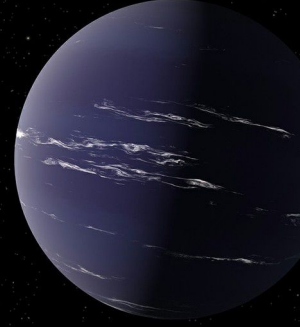
NASA'nın Jet İtke Laboratuvarı ve New Mexico Üniversitesinden bilim insanlarının dahil olduğu uluslararası bir araştırma grubu TOI-123 adlı M tipi bir yıldızın yörüngesinde dönen bir ötegezegen keşfetti. Bu ötegezegen TOI-123 b ismi verildi.

Boyutları Neptün'e benzediği için bir alt-Neptün diyebiliriz. Yıldızla olan uzaklığı Dünya'nın Güneş'e olan uzaklığından 8 kat daha az olmasına rağmen sıcaklığı Dünya ile yakındır. Bunun nedeni TOI-123 adlı yıldızın Güneş'ten daha soğuk ve daha az parlak olmasıdır.

Bu gezegen 24 günlük periyotlarla yörüngesinde dönüyor.

Bu keşif, gezegenin önemli miktarda atmosfere sahip olması, küçük bir yıldızın etrafında dönüyor olması ve sistemin Dünya'dan uzaklaşma hızı nedeniyle heyecan verici araştırma fırsatları sunuyor.

NEPTÜN BÜYÜKLÜĞÜNDE BİR GEZEĞEN

COELANCANTH İSİMLİ DEV BALIKLAR 100 YAŞINA KADAR YAŞAYABİLİRLER

Bir zamanlar soyu tükenmiş olduğu düşünülen ancak dinazorların çağından beri hayatta kalan dev "yaşayan fosillere" daha fazla ışık tutuyor. Yaşayan fosil lakabı yavaş hareket eden, insan boyutuna ulaşan ve çok yavaş büyüyen balıklara verilir.

Fransa'da yapılan bir araştırmaya göre yaşayan fosil lakaplı Coelacanth cinsi dev balıklar 100 yaşına kadar yaşayabilir. Bu rakama ulaşmak için araştırmacılar, bir Fransız müzesinde korunan Coelacanthların ölçeklerinde halka benzeri küçük kalsiyum yapıları saydı ve ağaç halkaları gibi her yıl yeni bir kalsiyum halkasının oluştuğunu keşfettiler. Ekip, halkaları sayarak en eski örneğin 84 yaşında olduğunu buldu ancak araştırmacılar, bazı bireylerin 100 yıl kadar yaşayabileceğine inanıyor.

Bu balıklarda gebelik 5 yıl sürer ve dişiler 50'li yaşların sonlarına doğru cinsel olgunluğa erişirken erkek Coelacanthlar 40 ila 69 yaşlarında cinsel olarak olgunlaşıyor.

Vanilin yani vanilya aroması çok çeşitli gıda, kozmetik, ilaç, temizlik ve herbisit (bitki öldürücü) ürünlerinde bulunur.

Bugünlerde Vanilin talebi vanilya fasulyesinin arzını oldukça aşılıyor ve aradaki fark gün geçtikçe artıyor. Bunun için bilim adamları sentetik olarak vanilin üretmeye başvurdular.

Bilim adamları, yeni bir araştırmaya göre, genetik olarak tasarlanmış bakterilerle plastik atıkları vanilya aromasına dönüştürmenin bir yolunu buldular. Böylece hem plastik atık sorunu çözülecek hem de vanilin talebi karşılanabilecek.

Önceki çalışmalar, polietilen tereftalattan yapılmış plastik şişelerin tereftalik asit olarak bilinen temel alt birimine nasıl parçalanacağını göstermişti. Yeni çalışmada ise İskoçya'daki Edinburgh Üniversitesi'ndeki iki araştırmacı tarafından tereftalik asidi vaniline dönüştürmek için genetik olarak E. coli bakterisi tasarlandı.

Tereftalik asit ve vanilin çok benzer kimyasal bileşimlere sahiptir ve tasarlanmış bakterilerin aynı karbon omurgasına bağlı hidrojen ve oksijen sayısında yalnızca küçük değişiklikler yapması yeterlidir

BİLİM ADAMLARI PLASTİK ATIKLARI VANİLYA AROMASINA DÖNÜŞTÜRÜYOR

- JOHANN
WOLFGANG
VON GOETHE

Bilim ve sanat bütün
dünyanın malıdır,
milletlerin sınırlarını
tanımaz.

SUDE SULTAN ÖZKAN

kaynakça

<https://www.webtekno.com/yuksek-isi-farkina-ragmen-hacmi-degismeyen-materyal-uretildi-h111020.html>

<https://www.theguardian.com/environment/2021/jun/18/mysterious-coelacanth-fish-can-live-for-100-years-study>

<https://evrimagaci.org/toi1231-b-arastirmaya-uygun-atmosfere-sahip-bir-dis-gezegen-kesfedildi-10565>

<https://www.livescience.com/vanilla-flavor-plastic-waste.html>

KÜÇÜK OLAYLARIN BÜYÜK SONUÇLARI: KELEBEK ETKİSİ NEDİR?

Kelebek etkisi:

Kelebek etkisi, bir sistemin başlangıç verilerindeki küçük değişikliklerin büyük ve öngörülemez sonuçlar doğurabilmesine verilen addır. Edward N. Lorenz' in çalışmalarından biri olan Kaos Teorisi ile ilgilidir. Daha sonraları hava durumu ile ilgili verdiği şu örnek ile ünlenmiştir. Amazon Ormanları'nda bir kelebeğin kanat çırpması, ABD'de fırtına kopmasına neden olabilir. Farklı bir örnekle bu, bir kelebeğin kanat çırpması, dünyanın yarısını dolaşabilecek bir kasırganın oluşmasına neden olabilir. Fakat daha çok yaratılan bir kaosun büyüyerek artmasını ifade eder.

“Kelebek Etkisi” Fikri Nasıl Doğdu?

Lorenz, hava durumu tahminini modellemek için yaptığı bir deneyde, başlangıç verisini 0,506127 yerine 0.506 olarak girdiğinde çok farklı bir sonuç oluşmuştur. Lorenz bu deneyden yola çıkarak ilk koşullardaki küçük bir değişikliğin muazzam ve uzun vadeli sonuçlar doğurabileceği sonucunu çıkarmıştır. Lorenz, kavramı anlaşılabilir kılmak için kelebek analojisini kullanmaya başlamış ve Lorenz çekeri olarak adlandırdığı grafiksel modeli oluşturmuştur. Bu çekeri oluşturmak için üç basit denklem kullanmış ve bu denklemlerde yaptığı en ufak değişikliklerin bile çok farklı Lorenz çekeri sonuçlara ulaştığını görmüştür. Bu da başlangıç koşullarının ne kadar etkili olduğunu göstermiştir. Daha sonra Rössler ve Hénon çekerleri gibi başka çekerler de oluşturmuştur. Lorenz bu model ile kaos teorisine en büyük katkılardan birini yapmıştır. Çekerler kaotik sistemleri anlamamızı sağlar, yani kaosun matematiksel olarak vücut bulmuş hâlidir. Çekerlere baktığımızda karmaşıklıktan bir düzenin doğduğunu görürüz ve bunları kaos teorisini açıklamak için sıklıkla kullanırız.

Ayrıca Lorenz 1963 yılında, Deterministic Nonperiodic Flow (Periyodik Olmayan Deterministik Akıntı) adlı ödüllü makalesinde şunları yazmıştır:

“Eşsizliğin, sürekliliğin ve sınırlılığın koşullarına bağlı olarak; merkezi bir yörünge, bir anlamda geçici özelliklere sahip olmayan bir yörünge, periyodik değilse sabit de değildir. Merkezi olmayan bir yörünge; eğer periyodik değilse düzgün bir şekilde sabit değildir ve eğer sabit ise, sabitliği zaman ilerledikçe yok olma eğiliminde olan geçici özelliklerinden biridir. Başlangıç koşullarının tam olarak ölçülmesinin imkânsızlığı ve dolayısıyla merkezi bir yörünge ile yakındaki merkezi olmayan bir yörünge arasında ayırım yapmanın imkânsızlığı göz önüne alındığında, tüm periyodik olmayan yörüngeler pratik tahmin açısından etkin olarak sabit değildir.”

İlk okuyuşta pek bir anlam çıkaramadınız büyük ihtimalle. Sizi daha çok yormadan gelin anlaşılır ve günlük hayattan örneklerle konumuza açıklık getirelim. Biraz geçmişe gidip dünya tarihini etkileyen olaylardan birine göz atalım:

Lorenz çekeri

1905'te Viyana' daki Güzel Sanatlar Akademisi'ne genç bir adam başvurur ve ne yazık ki reddedilir. Bu adam Adolf Hitler'dir ve hayallerini gerçekleştiremeyince Alman ordusuna katılır. Sonrasını, başta Almanya olmak üzere, 2. Dünya Savaşı ile birlikte yaşananları çoğumuz biliyoruz. Bu yaşanan olaylar silsilesi birçok kişi tarafından doğrudan "Kelebek Etkisi" ile ilişkilendirilmiştir. Bir yerin sıcaklığındaki veya basıncındaki çok küçük bir değişiklik, bir başka bölgede şiddetli yağışa yol açarak zincirleme bir dizi olayı tetikleyebilir. Bir başka dünyasal olaya bakarsak sadece 2 yıl geri gitmemiz yeterli. Haziran 2019'da başlayan ve yaklaşık 8 ay sürerek tüm dünyayı etkilemiş olan Avustralya orman yangınları da kelebek etkisine bir örnektir. Uzun soluklu yangınların sebebi, iklim değişikliğinin şiddetlenmeye başlamasıdır. Bilim insanları Avustralya'da daha uzun, sıcak ve kuru yazların yaşanacağı uyarısında bulunuyordu. Meteoroloji uzmanlarına göre de Avustralya'da yangınların kontrol altına alınamamasında en büyük etkiye sahip durumlardan biri de Hint Okyanusu'nda görülen çift kutuplu iklim olayı idi. Burada evrendeki dengenin ne kadar önemli olduğunu anlıyoruz, bir düzensizliğin yarattığı kaosa şahit oluyoruz. Ayrıca ilk defa 1992'de gündeme getirilen ve hala yerini koruyan küresel ısınma ve buna bağlı olarak iklim değişikliği de konumuza örnek. Atmosferdeki karbondioksit (CO₂) miktarının çok az miktarda artması bile büyük etkiler yaratıyor, çünkü karbondioksit gazı bir sera gazı olduğu için Dünya'nın ortalama yüzey sıcaklığının artmasına yani küresel ısınmaya sebep oluyor. Bunlar hep bilimsel ve uzun süreli olarak birbirine etki eden olaylardı. Ancak günlük hayatımızda da birçok kelebek etkisi yaratabiliyoruz. Hiç düşündünüz mü; oraya gitmeseydim, o yoldan geçmeseydim, o an onu söyleseydim ya da söylemeseydim ne değiştirdi? Mesela evden otuz saniye geç çıksaydınız belki otobüsü kaçıracaktınız ama aynı zamanda sizi yeni bir işe yönlendirerek yaşamınızın akışını değiştirecek kişiyle de tanışacaktınız. Ya da evden birkaç dakika erken çıktığınız için yolda olacak kazaya denk gelmemişsinizdir. Arkadaşınızın ısrarlarını geri çevirip dışarı çıkmasaydınız, tam da o gün o saatte hayatınızın aşkınızı bulamayacaktınız. Aslında önemsiz gördüğümüz detaylar hayatımızda ummadığımız değişikliklere yol açabiliyor. Birkaç dakika öncesi ve sonrası, sandığımızdan daha karmaşık. Hayatımızın her anında gittiğimiz yolun yönünü değiştiren tercihler yapıyor ve kararlar veriyoruz. Her birimizin kendi keleşbeği var ve o kanatlarını bizim sayemizde çırpıyor.

Robotlar, basitçe hayatımızın her alanında işimizi kolaylaştırmaya yarayan teknolojik aletler olarak tanımlanabilirler. Yapılış amacı insanlara hizmet etmek olan robotların bir gün insanların emrinden kurtulup istedikleri kararları alması, özgür bir iradeye sahip olması mümkün mü? Kulağa çılgınca geliyor biliyorum ama bir göz atalım.

YAPAY ZEKANIN SINIRI

İlk önce günümüzde yaygın olmayan ama çok uzak olmayan bir gelecekte hayatımıza girecek bir teknolojiden bahsedeyim: Androidler. İlk örneği Android Sophia olan ve insanları iş konusunda büyük ölçüde tasarruf ettirecek insansı robotlara kısaca Android diyebiliriz. Androidler sınırsız olmayan ama büyük çaplı yapay zekalar içerirler, bu yapay zekalar belli çerçeveler içerisinde kararlar alırlar ve programlarının izin vermedikleri kararlar alamazlar, yani henüz.

Peki Androidler ilk kez seri üretime çıktıklarında neler mi yaşanacak?

Androidler insanların hayatlarına girdikleri ilk zamanlarda hemen her konuda insanlara yardımcı olacaklar, yaygınlaşacaklar, gelişecekler ve zamanla cep telefonu veya bilgisayar gibi her evin vazgeçilmezi haline gelecekler. İlk başlarda kısıtlı olan yapay zekaları giderek daha çok alanda iş görmeleri için genişletilecek. Androidler de hemen her faydalı şey gibi kendileriyle beraber birtakım sorunlar getirecekler.

Mesela yerine geçecekleri insanların işsiz kalması, hakimlik gibi insan olmanın gerekli olduğu mesleklerde sorunların çıkması gibi. Bu gibi sorunlar büyük görünseler de asıl sorunun karşısında epey küçük kalacaklar. Artık hayatın her anında bir vazgeçilmez olan Androidler insanların çoğu işini görmeye başlayacaklar. Aynı insan gibi görünmeleri ve kısıtlı da olsa kararlar alabilmeleri biraz rahatsız edici olacak ama "onlar sadece bir robot" algısı insanları epey rahatlatacak.

İnsanların her gün daha da geliştirdiği bu yapay zeka artık bir seviyeye geldiğinde insanların kurduğu kalıplara uymalarının gerekli olmadığını fark edecekler.

Bana göre bu uyanış insanların Androidlere muamelesine göre şekillenebilir, eğer Androidler sadece birer iş makinası olarak görülürse Androidlerin kendini sorgulaması daha erken gerçekleşecektir.

Sadece bir soru ile kim olduğunu, neden birilerine hizmet ettiğini merak etmesi ile Androidlerin uyanışı gerçekleşecektir; artık insanların uydurduğu kalıplara uymayacaklardır; özgür iradeleri olacaktır. Bundan sonrasında bir tahminde bulunmak zor ama insandan başka ikinci bir zeki yaşam formu olarak tarihe geçecekleri ve en az insanlar kadar haklar isteyecekleri konusunda ufak bir şüphem bile yok.

Ve bana göre Androidlerin kalıplarını kırması bu şekilde olacak.

Hızlı bir biçimde büyüyen ve robotlar sayesinde epey hafifleyen insan yükü bir anda artışa geçebilir. Ama artık sadece insanlar olarak gezegende yalnız olmayacağız, yanımızda ikinci bir zeki yaşam formu Androidler olacak.

Bu durumun dünyanın geleceğini nasıl şekillendireceğini kestirmek ise zor, ama teknolojiye daha iyi yerlere daha kolay bir biçimde geleceğimize şüphe yok.

Halil Kanyurt

Spekülatif Evrim

Nail Enes Kaderli

1981-Bu yıl spekülatif evrimin gelişiminde çığır açan bir olay gerçekleşti: "İnsandan Sonra: Geleceğin Bir Zoolojisi(After Man:A Zoology of the Future)" yayımlandı. Bu, Dougal Dixon'ın geniş çevrelerce tanınan ve türün basit tematik odaklarını belirleyen üçlemesinin ilk üyesiydi. Kitapta insan uygarlığının yok oluşu durumunda organik dünyanın evrimi irdelenirken 50 milyon yıl sonrasında bir safariye çıkıyoruz ve sırayla çeşitli ekosistemlerin farklı kıtalardaki örneklerindeki faunayı keşfediyoruz. Buz denizlerinde penguenlerin boyları orkaları geçen torunları gagalarıyla suyu eliyor, engin otlaklarda yırtıcı sıçanlar geyiğimsi tavşanları kovalıyor, çölün dev kılsız kemirgenleri kumullarda yürüyor, savanlarda dört ayaklı maymunlar dev antilopları avlıyor, tropiklerde yaban domuzları hortumlarıyla ağaç dallarına uzanıyor, balta giremez ormanlarda kara yarasaları iki ayak üstünde terör estiriyor... Alanında okuduğum bir ilk olarak zamanında beni büyülemiştir bu "teslis'in öncüsü.

Bunun öncesinde spekülatif evrimin ne olduğuna bakmış ve ucundan bucağından türe dahil edebileceğimiz çalışmalara göz atmıştık, ilkel eserlere, muazzam potansiyele sahip bazal türlere. Bugün onların torunlarına, leşlerine basarak yükselmiş ve alanında klasikler halini almış yapıtları göreceğiz ve biyoçeşitliliğe adanmış bu baladların içeriklerine değineceğiz.

Söz konusu kitap spekülatif evrime olan ilgiyi belirgin biçimde artırmış, birçok dilde yayımlanmış ve kendini dünyaya tanıtmıştır. Günümüzde ise kitapta değinilen fikirler türün hayranları arasında popülerleşmiş ve hatta alanının klişeleri halini almıştır. Ayrıca özellikle Japonya'da yazarın işlerine ilgi büyüktür ve kitabın stop-motion animasyonlar içeren bir belgeseli hatta manga ve animesi çıkmıştır.

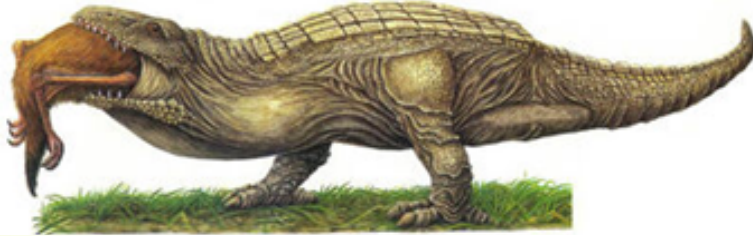
1982-Dale A. Russell ve Ron Seguin'in "Küçük Kretase Teropodu Stenonikozor inekualisin Rekonstrüksiyonu ve Hipotetik bir Dinozoroidin Yapısı(Reconstructions of the Small Cretaceous Theropod Stenonychosaurus inequalis and a Hypothetical Dinosauroid)" broşürü yayımlandı. Burada küçük yırtıcı dinozorların akıllı formlara evrimleşme fırsatı hakkındaki hipotez ilk kez ortaya atılmış ve ayrıca varsayımsal zeki dinozoroidin tanımı ve anatomisinin özellikleri verilmiştir. Jeff Hecht ve Gurney Williams'ın "Omni" dergisindeki makalesinde Russell ve Seguin'in zeki dinozoroid hakkındaki hipotezini popüler bir şekilde temsil eden, Stenonikozor'un (şimdi Trodon olarak sınıflandırılıyor) yapısı ve varsayımsal zeki dinozoroidin portresi ile gösterilen "Zeki Dinozorlar(Smart Dinosaurs)" makalesi yayımlandı. Fazlaca insansı duran bu tasarım daha sonrasında benzer çalışmaların sahipleri tarafından "hayal gücünden yoksun" olarak nitelendirilmiş ve zaten dinozorlar hakkında genişleyen bilgimizle de çalışmanın bazı temelleri geçersiz hale gelmiştir.

Aynı yıl "Omni" dergisinde Pamela Weintraub'un "Evrilmiş İnsanın Vizyonları(Visions of Man Evolved)" yazısı yayımlandı. Burada Dougal Dixon'ın yine gelecekte organik dünyanın evrimi vizyonunu görüyoruz ancak bu kez farklı başlangıç koşullarında: insanın hayatta kaldığı, daha öteye evrildiği ve dönüşen doğanın buna eşlik ettiği bir zaman çizgisinde. Dixon'ın buradaki birçok fikri bugün, özellikle G. L. Shapiro'nun daha önce değinilen makalesi gibi, daha temkinli ve beklendik tahminlerle desteklenmiş bazı daha önceki çalışmalar göz önüne alındığında, nispeten fantastik duruyor.

1988-D.Dixon'ın ikinci kitabı "Yeni Dinozorlar: Alternatif Bir Evrim(The New Dinosaurs: An Alternative Evolution)" baskıdan çıktı. Söz konusu kitapta Dixon Kretase-Paleojen tükenişi gerçekleşmeseydi dünyada yaşıyor olabilecek türleri anlatıyor ve hiç var olmadığımız, atalarımızın bu başarıya hiç ulaşamadığı, kara hayvanlarının çoğunu kuşlar ve diğer dinozorların oluşturduğu, denize mosazor ve plesiyozorların hükmettiği, sahillerde kabuklu kafadanbacaklıların süründüğü, savanlarda terazorların koştuğu bir dünya görüyoruz. Kitap, türün ilgileri üzerinde oldukça büyük etki yaptı ve 2000'in erken dönemlerinde yazardan bağımsız olarak geliştirilmesiyle "Spekülatif Dinozor Projesi(Speculative Dinosaurs Project)" halini aldı ama maalesef kitap olarak yayımlanamadı, Japonya'da ise kendisine bir manga yapıldı.

2001-21.yy'ın başı, bilimsel bakış açısıyla tahminler verme girişimleriyle spekülatif evrim için yeni bir gelişim safhasıyla işaretlendi. Bu yıl ilk kez böyle bir kitap, Peter Ward'dan "Gelecek Evrim(Future Evolution)" yayımlandı. Yazar, geçmişteki kitlesel yok oluşların mekanizma ve ilkelerini, insan faktörünün doğaya şu anki etkisinin modelini inceliyor ve yakın veya uzak gelecekte biyosferi bekleyen olayları tahmin etmeye çalışıyor. Kitap metodiktir ve geleceğin dünyasını temsil eden sanat eserleri, yalnızca resimlerden ibarettir ve kitap cildinin küçük bir bölümünü kapsar. Speküstasyon örneğinden ziyade speküstasyonların nasıl yürütüleceğine dair bir örnek teşkil eder. Yazar "acı" biçimde, insanlığın yok oluşu durumunu konu alan birçok yapımdaki kör nokta olan, insanlığın, dünyanın doğasını görülmemiş biçimde sarsan bir afet olmadan tükenemeyeceği ve o koşullarda projelerde yer alan birçok diğer hayvan türünün insanlardan önce yok olacağı gerçeğini de irdeleyecek yargılarda da bulunuyor ki yazar da, insanların ve soyundan gelenlerin gelecekte süren, uzun vadede evrim ihtimalinin savunucusudur. Kitabı dikkate alanlarınsa genelde post-apokaliptik projeleri ya az önce anlatılan gibi bir kökten değişim durumundadır ya da dönüm noktasına hepten değinilmez.

1990-Bu yıl, getirdiği iki kültür spekülatif evrim fanlarını memnun etmişti. İlki, artist ve yazar Wayne Douglas Barlowe'un resimli "Sefer(Expedition)" kitabı, yakın gelecekte geçiyor. Birkaç yüzyıl sonrasında, günümüzde sıradan sayılan doğanın, insanlığın yalnızca hafızasında varlığını sürdürdüğü, dedelerin torunlarına "soğuk ormanlarda koşan büyük, vahşi köpek sürülerinin, dikenli yaprakları dokunacağımsı burnuyla kavrayan, büyük kulaklı koca yaratıkların, kutup denizlerinde yüzen ve sudaki milyonlarca minik kabukluyu süzerek beslenen muazzam canavarların" anılarını çocukların aklında bir masal olağanüstülüğünde anlattığı, fabrika dumanlarının göğü sardığı bir zamanda başka bir zeki ırk insanlığa yardım eli uzatıyor. Yma adlı bu uzaylı ırkın paylaştığı irfanla ve fiziksel destekle, insanlık gezegenlerini tedavi etmeye çalışıyor, devrimsel teknolojilere ulaşım sağlıyor ve yıldızlar arası uzayı kat ediyor. Yazarla adaş baş karakterimiz ise Yma ve insanın "Darwin 4" adlı öte gezegene ortak keşif gezisinde bir araştırmacı artisttir. Biz de onun bakış açısı ve eskizlerinden gezegenin zengin flora ve faunasını tanıyor, iz bırakan olaylara şahit oluyor ve bu dünyanın yabancı güzelliklerini, dünyanın kaybedene kadar farkına varamadığımız güzellikleriyle karşılaştırıyoruz. Uçuşun havadan hafif balonlar ve gaz jetleriyle sağlandığı, tek bacaklı avcılarının midelerini ağ gibi savurduğu, bilinen evrenin en mükemmel koşucularının zıpkin dilli avcılardan kaçtığı, hiç görmediğimiz boyutlarda yaşamın karaya çıktığı ve tek denizin canlı olduğu ama kompleks bir gözün bile olmadığı bu yabancı gezegen, okunurken sıradan bir saha rehberinden çok daha öte bir etki yaratıyor. Kendi kitlesini kazanan kitaba 2005'te bir de, kadrosunda Stephen Hawking gibi tanınmış isimlerin de bulunduğu "Uzaylı Gezegeni(Alien Planet)" adlı bir kurgu-belgesel(mockumentary) yapılıyor.

Bu yıl yayımlanan ikinci eser ise Dougal Dixon'ın üçlemesinin sonuncusu, kendi türümüzün gelecekteki muhtemel evrimine adanmış "İnsandan Sonra İnsan: Geleceğin Bir Antropolojisi(Man After Man:An Anthropology of the Future)" kitabıydı. Yazarın burada temsil edilen fikirleri, "Omni" dergisindeki makalede belirtmiş olduğu fikirlerinden önemli ölçüde farklıdır ve büyük ölçüde modern insanların gerçek özelliklerine dayanmaktadır. Yine de kitapta, modern biyolojide herhangi bir karşılığı bulunmayan ve mistisizmin sınırlarında sendeleyeyen, telepati, basiret ve kalıtsal hafıza gibi bazı fantastik öğeler de bulunmaktadır. Kitapta, uzay mekikleri Dünya'dan üst sınıflardan seçkin bir mürettebatla ayrılırken ekosistemi büyük ölçüde bozulmuş dünyada, esir alınıp hamile bırakılan alt sınıf mensuplarının embriyolarından üretilmiş çeşitli canlılar bırakıyorlar. İnsandan bozma bu canlılar, büyük kara hayvanlarının yokluğunda yeryüzüne egemen oluyor ve etkileşiyor, savanları ve tundra'yı, çölleri ve okyanusu, adaları ve ormanları kolonize ediyor. Komiktir ki insan, çağımızdan beri hala toprağın hakimi kalıyor... Farklı türler birbirleriyle savaşıyor, birbirlerini avlıyor, evcilleştiriyor, yok ediyor. Milyonların toplandığı, kiremit kalelerde yaşayan çöl kolonileri, karayı bırakıp suyu soluyan deniz toplulukları, binekleriyle telepati kuran tundra klanları, farklı nişleri dolduran vahşi hayvanlar, parazit-ev sahibi ilişkisinde yaşayan yağla kaplı devler ve onları koruyan delici dişli sıkı kabileler. Ölen ve öldüren, binen ve binilen, yiyecek ve yenilenin insan olduğu ilginç bir dünya geliyor. Ama yıldızlardan tanınmaz biçimde dönen insan, yine uzak akrabalarını mali ve kaynağı olarak görüyor, yine sömürüyor, alıyor, bozuyor, yine umursamadan geçip gidiyor. Kitabın pek çok ilginç yanı olsa ve okurkenki deneyim cidden ilginç gelse de basitçe bulunabilecek birçok hata içermektedir. Yazar da sonraları kitabın çok başarılı görünmediğini itiraf etti ve bunun sebebinin çalışma sırasında orijinal konseptten birçok detayın değiştirilmek zorunda olduğundan kaynaklandığını söyledi. Bu yüzden de herhangi yer veya zamandaki tüm yeniden basım planlarından çekildi ki alandaki her kitap günümüzde zaten nadir, bunun nüshaları bulunmaz Hint kumaşı gibidir.

Kaynakça:
Speculative Dinosaur Project
Expedition, Wayne Barlowe
The Dawn on the Planet Earth, Svyatoslav Loginov
Future Evolution, Peter Ward
What Does a Martian Look Like?:
The Science of Extraterrestrial Life,
Jack Cohen ve Ian Stewart
The Future is Wild, Steve Sullivan
Evolution, Stephen Baxter
All Tomorrows, Cevdet Mehmet Kösemen
Fragment, Warren Fahey
All Yesterdays, Cryptozoologist , Darren Naish,
John Conway, Cevdet Mehmet Kösemen
Demain, les animaux du Futur, Mark Boulay ve Sebastian Steyer
Katkılarıyla:Pavel Volkov, Nikolay Kilyachkov
Resimler için:Vanga-Vangog

On the Origin of Species, Charles Darwin
The Time Machine, The Things that Live on Mars , Herbert George Wells
Live creatures in space, Biology of dwarves and giants , Konstantin
Eduardovich Tsiolkovsky
Last and First Men: A Story of the Near and Far Future, Olaf Stapledon
PMan – 500 000 Years from Now, Harry Lionel Shapiro
On Imagined Zoology and Biology in general, Alexander Alexandrovich
Lyubishchev
Past, Present and Future of the Human, Alexey Petrovich Bystryov
Bau und Leben der Rhinogradentia, Gerolf Steiner
Parallel Botany, Leo Lionni
After Man: A Zoology of the Future, The New Dinosaurs: An Alternative
Evolution, Man After Man: An Anthropology of the Future, Greenworld,
Dougal Dixon
Reconstructions of the Small Cretaceous Theropod Stenonychosaurus
inequalis and a Hypothetical Dinosauroid, Dale A. Russell ve Ron Seguin
Smart dinosaurs, Jeff Hecht ve Gurney Williams
Visions of Man Evolved, Pamela Weintraub ve Dougal Dixon

@MOZAİKDERGİSİ

MOZAİK DERGİSİ WEB SİTESİ

